

lesó

(7.)

csoport:

lász
gtörés

110 Lei

csoport:

ak
Madonaa

98 Lei

csoport:

fia
Psyche
avola

72 Lei

csoport:

adonna
éanyarc

72 Lei

osztályában

beküldése mellett

OK

ANN

34.

MAUR & Co

XIII EVF. * SZAM 150
Ciuj—Kolozsvar, 1930
Julius 16 Szerda
5690 EV - TAMUZ 20

As Uj Kelet az egyetemes erdoi-
és banati zsidosa-
nap

Cikkeink után
ferrás megjelöl
m

Kesztraktat nem
és megérzésükre s

100

Diszter 2. H. e. S.

TAXA POST.
PLATITE in NUM.
No. 244.716/92.

Rainasetter Robert

BUDAPEST

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (c. Brassai-
tica) 16. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 ..
Negyedévre 320 ..
Egy hónapra 110 ..

KULFÖLDI
ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzben).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
véteknél fel.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Vasárnap óta újra menekül Borsa zsidósága, mert Dumitrescu ultimátumot adott, hogy szerdán minden zsidó hagyja el Borsát

A kormány „Höfer jelentése” szerint az antiszemita fronton tegnap csend volt. — Szekereken és gyalogszerrel menekülnék a borsai és borsakörnyéki falvak zsidói

Alhirnek bizonyult Danila és Totu antiszemita agitátorok letartóztatása

A belügyminisztérium jelenti: Tegnap az egész ország területén rend és nyugalom volt.

Ez a hír a hétfő délutáni bukaresti lapokban jelent meg. Nem hinnék, hogy volna Európának még egy állama, ahol a belügyminisztérium hasonló kommunikáció kibocsátását tartaná szükségesnek. Hiszen ez valóságos haretéri jelentés, egy Höfer 1930-ból: a nyugati fronton minden esendes. Bármily anachronisztikusan is hangzik a belügyminisztérium jelentése, mégis reális és szomorú valóságokon nyugszik. Ez az ország, különösen pedig az ország bizonyos vidékei néhány hét óta komoly haretérhez hasonlítanak.

Mindenesetre különös haretér ez. Az egyik oldalon áll Cziza tábornok hadserege, olyan kipróbált alvezérekkel, mint aminó Zelea Codreanu, Manciu jasi rendőrprefektus gyilkosa és Totu diák, David Falik gyilkosa, egyszóval gyakorlati kezű vitézek, akik már kilüktették magukat az ellenséggel szemben tanúsított magatartásukkal. A másik oldalon pedig áll a zsidóság, nem a maga egységében, hanem apró egyedeire bontva, jobbára nyomorult, agyonhajszolt falusi zsidósékek, akiket a létért folytatott reménytelen küzdelem már amúgy is derekán tört. A ezüstök részéről éveken keresztül folyt a tüzéségi előkészítés, most aztán elindultak a rohamesapatok is. Két hét óta nem mult el nap, hogy riasztónál riasztóbb hírek ne érkeztek volna az ország különböző részeiből, amelyek ennek a harenak egyes fázisairól számoltak be. Balti, Vama, Cămpulung, Borsa, Suceava bevonultak a haditörténelem lapjai közé, mint egykor Gorlice, Verdun és a Mazuri tavak. Most már nemcsak bevett fejek és ablakok, de messze világitó lángnyelvek is jelzik ennek a hadjáratnak útját. Bukovinában és Besarabiában sorra gyulladnak ki a zsidók hazai s a borsai tűz okai után meg mindig nyomoz a vizsgálóbizottság. A harc tehát áll s a belügyminisztériumi Höfer szorgalmasan adja ki a jelentéseket.

Ez a jelentés feltűnő sok hasonlóságot mutat az egykori Höfer-jelentésekkel, különösen ami a megbízhatóságot és pontosságot illeti. A tegnapi jelentés szerint például az egész országban rend és nyugalom volt. Holott történt egy és más az országban, amit nem lehet éppenséggel rendnek nevezni, hogy a nyugalomról már ne is beszéljünk. A Suceava melletti Costana faluban például bevették a zsidók ablakait, szétromboltak néhány zsidó üzletet és elpáholtak néhány gyantatlan járkelőt. A „gyantatlan” kifejezést csupán megszokásból használjuk, mert köve hiszünk, hogy akadna ma már Romániában gyantatlan járkelő, különösen ha véletlenül zsidó. Ami pedig a nyugalommal illeti, itt van Borsa, ahol a legújabb hírek szerint a parasztok egy de-

legációja ultimátumszerűen közölte a sokat megpróbáltatott hitközség elnökével, hogy csak július 16-ig, vagyis szerdánig tölthet meg a zsidókat Borsán, azontúl pedig fel is ut, le is ut. E pillanatban még nem tudjuk, mennyiben felel meg ez a hír a valóságnak, de maga a tény, hogy ilyen hírek szárnyra kelhetnek, beszédesen jellemzik a pszichológiai helyzetet.

Rendről és nyugalomról tehát korántsem beszélhetünk, bárhol szóljanak is a belügyminisztériumi Höfer-jelentések. A rendet és nyugalmat meg kell teremteni, mert ha nem, ugy szomorú napok várnak erre az országra. De azok a metódusok, amelyeket a kormány a rend és nyugalom fenntartására eddig alkalmazott, egyáltalán nem alkalmasak arra, hogy ezt a célt elérjék, vagy megközelítsék. Eppen ellenkezőleg: legjobb meggyőződésünk szerint a belügyminisztérium és az alsóbbfokú hatóságok passzív, lagymatag magatartása volt az, amely az antiszemita agitátorokat felbátorította az újabb büntetéseik elkövetésére és a büntetlenség és immunitás tőrtatát előreszította fel bennük. Ezek az agitátorok látták, hogy nyugodtan léphetik át a törvények korlátait és sértethetik meg a büntető kodex bármelyik paragrafusát anélkül, hogy akár a tetteseknek, akár felbujtóknak hajszála is megörbülnie s mi más konzekvenciát vonhattak le ebből, mint azt, hogy akikre az ország kormányzása és a rend fenntartása van bízva, hallgatólagos beleegyezéssel azonosítják magukat ezekkel a tettekkel.

Ez a bűnös passzivitás, ez a megmagyarázhatatlan nemtörődömség, amely nagyon gyakran kétszíniséggel is párosul, haretérre váltotta ezt az országot, ahol az egyenjogú polgárok egy csoportját egy másik csoport büntetlenség bántalmazhatja, fosztogathatja és felperzselteti. Az elmúlt napokban alkalunk volt több ízben is beszélgetést folytatni a rendfenntartás kérdésében illetékes alsóbb és felsőbbfokú hatóságok képviselőivel. Az egyes hatósági személyek egymást vadolják és egymásra hárítják a felelősséget a történetekért. Az alsóbbfokú végrehajtó közegek arról panaszkodnak, hogy a központból nem kaptak határozott és félre nem magyarázható utasításokat a rendezavarások elfojtására, a felsőbb hatóságok pedig arról panaszkodnak, hogy alárendelt közegek tehetetleneknek bizonyultak az agitátorokkal szemben. Bármennyire is szomorú jelensége közéletünknek ez a bűnbak-keresés, bármennyire is fájdalmas, hogy sem a felsőbb, sem az alsóbb hatóságok nem teljesítették kötelességüket az adott helyzetekben, úgy érezzük, hogy a hatóságok tehetetlenségének sokkal mélyebben fekvő okai vannak. A hiba ott van, hogy a kormánynak nincs félre nem ismerhető és kategorikus álláspontja az antiszemita agitációk kérdésében. Bármennyire is felkészületlenek volnának az alárendelt hatóságok, bármennyire

is híján volnának minden iniciatívának, kétségtelenül energikusabban és határozottabban léptek volna fel a bujtogatókkal szemben, ha azt érezték volna, hogy megterülő intézkedéseikben mögöttük áll a központi hatalom is.

Ez az állapot azonban nem maradhat így tovább. Tudni akarjuk végül és tudunk kell, hogy hajlandó-e a kormány a törvény szigorát alkalmazni mindazokkal szemben, akik az állam társadalmi békéjét megbontják és bűnös cselekedetekre uszítanak az ország lakosságának egy részével szemben? A Marzescu-féle rendtörvény, az államtörvény és a büntetőtörvénykönyv 47-ik paragrafusára megadják a lehetőséget a kormánynak arra, hogy a legsúlyosabb szankciókban részesítse a rendbontókat. Tudni akarjuk, hogy a nemzeti parasztpárti kormány, amely az ellenzéken a törvényesség evangéliumát hirdette, hajlandó-e ezeket a törvényeket minden rendbontóval szemben alkalmazni, tekintet nélkül arra, hogy milyen jelszavak alatt igyekeznek feldulni az ország békéjét. Ha igen — és ezt a választ nem akarjuk kétségbe vonni — ugy a kormánynak kötelessége levonni ezen álláspont legvégső konzekvenciáit, ugy

ahogyan levonta ezeket a konzekvenciákat a másik póluson lévő agitátorokkal szemben. Elérkezünk a tizenkettedik órához! A bukovinai események beszédes tanubizonyítási annak, hogy a zsidók ellen beindított agitáció ma már a hatóságok tekintélyét és az állami intézményeket is elnyeléssel fenyegeti. A kormány hónapokon keresztül ölvelt kezekkel nézte az eseményeket és szemforgató kommunikációkkal próbálta a helyzet súlyosságát leplezni. Az eredménye ennek a passzivitásnak az lett, hogy ma már egész országgrészeket öntött el az agitációk szennyes áradata. Ami történt, azt már nem lehet jóvátenni. Nem akarjuk most kutatni, hogy a kormány nem tudta, vagy nem akarta-e a rendet fenntartani. Ettől függetlenül azonban a kormánynak legelsőrendű kötelessége az, hogy most, a tizenkettedik órában drasztikus intézkedésekkel szerezzen érvényt a törvény erejének és a tekintély hatalmának. Mert ha a kormány most sem fogja megtenni kötelességét, ugy az a veszedelem fenyeget, hogy a néhány hónap előtt még könnyen elfojtható agitációk lángborítják az egész országot.

Dumitrescu ultimátuma a borsai zsidókhoz

*Sighetul-Marmatiei—Máramaroszi-
gét, július 15. (Az Uj Kelet tudósító-
jától). Vasárnap óta Borsán újból
teljes erővel lángolt fel a fékevesztett
antiszemita agitáció. Borsa egyetlen
papját, aki az antiszemita agitációval
szembelénykedett, Codrea Nutu gö-
rögkeleti lelkesztő váratlanul elhelyez-
ték Borsáról Alsóvisóra és így a két
antiszemita pap, akihez most már
Codrea helyettese is csatlakozott, sza-
badon üzhette tovább agitációját.*

Vasárnap Dumitrescu és Berinde nagy demonstrációt rendeztek. A polyanai templomból indultak el. Végigvonultak Borsán és visszatértükben Dumitrescu megfogott egy Nutovics Hersch nevű zsidót, akinek a következőket mondotta:

— *Ultimátumot adunk nektek. El kell lakardotok a községből. Szerdára egyetlen zsidó se maradjon Borsán, különben végetek van.*

Amikor a borsai zsidók hírül vették Dumitrescu ultimátumát, ujra a legborzalmasabb pánik tört ki közöttük. Vasárnap óta szakadatlanul menekülnek, ki szekereken, ki gyalogszerrel Mojszinba és a három Visóba, de a menekülő tömeg magával rántja a környező faluk zsidóságát is, akik szintén nem érzik magukat biztonságban, mert az antiszemita agitátorok az egész megyét aláaknázták.

Markovics Hershez, akinek Borsa-bányán fűrésztelepe van, tegnap sirva állított be román üzlettársa és könyörgött neki, hogy családijával együtt azonnal hureoikodjék fel hozzá Borsa-bányára, mert tudomása szerint szerdán megindul Borsán a hadjárat a zsidók ellen. Az ilyen és ehhez hasonló aggasztó hírek még csak jobban növelték a pánikot és azok a zsidó családok, amelyek még nem menekültek el Borsáról, beesomagolva állanak késsen az utra.

Ma hajnalban elterjedt Borsán az a hír, hogy Malek Eliás házat az éjszaka folyamán petróleummal leöntötték. Ezt a hírt megerősíteni látszik az a körülmény, hogy Malek román eselédei tegnap felmondtak gazdájuknak, kikérték bérüket és mindjárt el is mentek.

A tegnapi nap folyamán a borsai zsidó hitközség küldöttsegileg kereste fel Juga prefektust, akitől sürgős segítséget kértek az antiszemita agitátorok újabb fenyegetéseivel szemben. Juga prefektus kijelentette, hogy ő katonaság fölött nem rendelkezik, forduljanak a tartományi igazgatóságához.

Hétfőn délelőtt eljártunk a tartományi igazgatóságon, ahol Moldovan tartományi igazgató kijelentette, hogy Juga prefektus teljesen szabad kezet kapott, hogy szükség esetén karhatalmat vegyen igénybe.

(Folytatás a harmadik oldalon)

A Czur Salom közgyűlése megadta a felmentvényt és köszönetet szavazott a vezetőségnek

Dr. Weiszburg Chajim a közgyűlésen válaszolt a sajtótámadásokra. Megválasztották a társaság új igazgatóságát

Arad, július 15. (Az Új Kelet tudósítójától.) Az elmúlt vasárnap délután tartotta meg közgyűlését Aradon az erdélyi Czur Salom társaság, amely elé nagy érdeklődéssel tekintett az erdélyi zsidó közvélemény, főleg azért, mert a társaság működésével és ügykezelésével kapcsolatban a legfantasztikusabb hírek kerültek forgalomba, különösen egy kolozsvári lap szenzációhajhász és valótlanságoktól hemzsegő cikksorozata nyomán. Lapunk korlátolt terjedelmére való tekintettel nem áll módunkban részletes tudósítás keretében ismertetni a közgyűlés lefolyását, amely méltó felelet volt mindazokra a vádakra, amelyek a sajtóban és magánbeszélgetések során a társaság és annak vegyes vezetői ellen elhangzottak és teljes mértékben tisztázta mindazoknak a szerepét, akik a Czur Salom akció irányításában résztvettek, ezek között elsősorban a dr. Weiszburg Chajimét.

A közgyűlést Szentes Henrik, az igazgatóság elnöke nyitotta meg, aki üdvözölte a megjelenteket és rövid szavakkal vázolta a közgyűlés feladatait. Javaslatára a közgyűlés elnökévé Nussbaum Samuelt (Nagyvárad) választotta meg. Ezután egy verifikáló bizottságot küldtek ki, amely igazolta a delegátusok mandátumait és megállapította a közgyűlés határozatképességét.

Hogyan áll a Czur Salom akció

Dr. Singer Jenő az igazgatóság nyomtatásban közölt helyzetjelentéseit ismertetve, amelynek lényege az, hogy a Haifa Bay társaságtól vásárolt földterület bármikor birtokba vehető ugyan, de az igazgatóság a megváltozott palesztinai viszonyok miatt az eredetileg megvásárolt területet egy másik, Haifa-hoz közelebb eső területtel akarja kicserélni és ebben az irányban eredményteljes tárgyalásokat folytat a Keren Kajemeth és Keren Hajszod vezetőségével. Néhány hét múlva Erdélybe fog érkezni Cettinger agrónomus, a KKL teljhatalmu megbízottja, akivel remélhetőleg véglegesen rendezni lehet az ügyet, úgy hogy a Czur Salom társaság tagjai talán már rövidesen megkezdhetik palesztinai terveik realizálását. Az igazgatóság mindenestre szükségesnek tartja, hogy a KKL és KH erőteljes eszközökkel kényszerítsenek arra, hogy a Czur Salom ügyét dülöre vigyék.

König Miksa a társaság zárszámadásait terjeszti elő, amely után a közgyűlés tagjai különböző kérdéseket intéznek az igazgatósághoz, amelyekre részben Szentes Henrik, részben dr. Singer Jenő válaszolnak.

Dr. Weiszburg felel a vádakra

A napirend első szónoka dr. Weiszburg Chajim volt, aki megvetéssel utasította vissza az ellene irányuló sajtótámadásokat és logikus sorrendben ismertetve a Czur Salom akció egyes fázisait, amelyek a mai helyzethez vezettek. Azért szólal fel először, hogy ezáltal alkalmat adjon mindenkinek, hogy vádjait itt a nyilvánosság előtt elmondja. Ő a maga részéről kész minden váddal és kritikával szembenézni s azokra a megfelelő választ megadni. Dr. Weiszburg ma is rendületlenül bizik az akció nagy jövőjében és élete legnagyobb művének tekinti a Czur Salomot. Az akció továbbvitele szempontjából két megoldás lehetséges. Ha a tagok többsége elvesztette az akció sikerébe vetett hitét, úgy igyekezzenek a földet eladni a KKL-nek és likvidálni az egész ügyet. Meg van győződve róla, hogy eladás esetén a beletett tőke vagy teljes egészében, vagy nagyrészt megterül. Ha azonban a tagok többsége ki akar tartani a terv mellett, akkor véget kell vetni a Czur Salom jegyzők között megindult defaitizmusként és egyesült erővel, de főként töretlen bizalommal és hittel kell tovább folytatni a munkát.

„Egy jó szakmunkás többet keres“

Ami a pénzügyi vádakat illeti — folytatta dr. Weiszburg — az én költségeim már az évekkel ezelőtt tartott közgyűlések átvizsgálták, jóváhagyták és nekem működésemért minden alkalommal jegyzőkönyvi köszönetet is szavaztak. En azonban nem akarok e köz-

gyűlési jóváhagyások és jegyzőkönyvi köszönetek mögé vonulni, hanem hajlandó vagyok bármikor minden egyes általam eszközölt kiadási tételt a legnagyobb nyilvánosság előtt igazolni. Allításaimat a jelenlévő belégekkel mindenki ellenőrizheti. En körülbelül egy évig itt Európában dolgoztam a Czur Salomért. Ezen idő alatt semmi mással nem foglalkoztam, sőt egyébirányú cionista tevékenységemet is a minimumra redukáltam. Ezért a munkáért egy bani honoráriumot nem kértem és nem fogadtam el.

— Palesztinában, ahol az évek hosszú folyamán kizárólag a Czur Salomnak szenteltem minden időmet és energiámat, havi 25 fontsterling fizetést vettem fel. Lehet, hogy ez az összeg itt Romániában nagy fizetés, Palesztinában semmire sem az. Vannak ott fizikai munkások, akik ennél többet keresnek.

Sommás elszámolás

Ami az utiköltségeket illeti, ezek az igazgatóság jelentésében leegyszerűsítve vannak utiköltségek feltüntetve, és végösszegekben kimutatva. Ezeknek a végösszegeknek azonban csak egy része lett utazásra és ott tartózkodásra elköltsve, a legnagyobb része azonban az ügyvel kapcsolatos dologi kiadásokra, mint például bizonyos technikai munkálatok elvégzésére, kiszállásokra, táviratokra, stb. lett kiadva, amiről a belégekben mindenki meggyőződhetik. Hogy csak egy példával mutassak rá: az igazgatóság elszámolásának egyik pontja így szól: „Dr. Weiszburgnak gépirásért 8000 lej“. Ez egy gépirókisasszonynak többhavi fizetése volt, amihez csak anynyi közöm van, hogy én számoltam el vele. Ehhez hasonlók a többi pontok is. Az én lelkiismeretem egészen tiszta. Sem jutalékföldet nem kaptam a Czur Salomtól, sem közvetítési díjat. Amit felvettem, az mindig a legminimálisabb volt és mindig belégekkel igazolt elszámolások és az igazgatóság pontos, körültekintő ellenőrzése alapján lett nekem kifizetve.

A közgyűlés tagjai dr. Weiszburg felvételét melegen megtapsolták.

Megadják a felmentvényt az igazgatóságnak

Több hozzászólás után a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette az igazgatóság helyzetjelentését, valamint zárszámadásait.

A felmentvény megadásánál dr. Kugel Dezso (Brád) kér szót és heves szavakkal támadja az igazgatóságot, amelyet könnyelmű pénzkezeléssel vádol és azt állítja, hogy a Czur Salom akciónál egyesek a saját peccenyjüket sütötték meg.

Szidon (Lugos) szintén könnyelmű pénzkezeléssel vádolja az igazgatóságot. A közgyűlés nagy többsége indignálódva hallgatta végig ezeket a felszólalásokat, amelyekre Szentes Henrik és dr. Singer Jenő válaszoltak igen energikusan és számszerű adatokra támaszkodva. A vita után a közgyűlés megadta a felmentvényt az igazgatóságnak és köszönetet szavazott odaadó működéséért. A felmentvény ellen mindössze négyen szavaztak, akik közül ketten még a közgyűlés folyamán visszavonták bizalmatlansági szavazatukat.

A továbbiak során a közgyűlés elhatározta, hogy tovább folytatja a tárgyalásokat a Keren Kajemethel a terület kicserélése ügyében.

Az országépítő alapok és a Czur Salom

Ezután élénk vita volt arról, hogy milyen eszközökkel szorítsák az országépítő alapokat a Czur Salom ügy elintézésére. Az igazgatóság javaslata az volt, hogy a KKL-re és KH-ra begyűlt összegeket ne küldjék el Palesztinába mindaddig, amíg az ügy elintézve nincsen. A közgyűlés ezzel szemben dr. Rachel Klompus és dr. Szónyi Géza felszólalásai után nagy szótöbbséggel dr. Marton Ernő javaslatát fogadta el, amely szerint a Czur Salom társaság követeli a KKL-től az ügynek hat hónapon belül való elintézését, amelynek nem teljesítése esetén a Czur Salom tagjai elhárítják maguktól a felelősséget azokért a károkokért, amelyek az országépítő alapokat érhetik a Czur Salom ügy elintézetlen volta miatt.

Az új igazgatóság

Minthogy a régi igazgatóság semmiképpen nem volt hajlandó tovább vállalni az ügyek vezetését, a közgyűlés az alábbi új igazgatóságot, illetőleg felügyelőbizottságot választotta meg:

Igazgatóság: Kornis Márton elnök, dr. Deutsch Mór, Neumann Hugó (Lugos), Kugel Sándor (Brád), dr. Halberg Gyula (Beszterce), id. Sielberstein Armin, dr. Markovits Ignác (Nagyvárad), dr. Nobel Sándor, Delmar Gyula (Temesvár), dr. Adler Izidor (Brassó), dr. Marton Ernő (Kolozsvár), Glanzmann Adolf (Máramarosziget), Markovits Elek (Szatmár), Prinz Ernő (Kisjenő), dr. Herzog Sándor, Feiner Farkas (Arad).

Felügyelőbizottság: Tauszki Jenő (Arad), Pető Tibor (Temesvár), dr. Földvári Róbert (Lugos), dr. Révész Izso (Brassó).

Dr. Weiszburg Chajim közli velünk, hogy az „Ellenzék“ rágalmozó cikkirója ellen megiette a lépéseket a sajtóper folyamatbátételére.

A nemzetközi jóvátételi pénzintézet hivatalos nyelve az angol, német, francia és olasz lesz

Ujabb 25 millió aranyfrank folyik be a bankhoz

Bázel, július 15. A nemzetközi jóvátételi pénzintézet igazgatótanácsa tegnap értekezletet tartott, amelyen megállapították, hogy a bank hivatalos nyelvei az angol, francia, német és olasz nyelvek. Ezután az igazgatótanács kidolgozta a pénzintézet részvényeinek végleges szövegét. Bejelen-

tették továbbá, hogy újabb tizenkét ország részvényjegyzése révén közel 25 millió aranyfrank fog befolyani a bankhoz. A tegnap Londonban megkötött osztrák kölcsön ügyében azt a határozatot hozták, hogy a pénzintézet felajánlja a bizalmi megbízotti funkciók teljesítését.

Az indiai kérdés miatt az angol munkáskormány súlyos helyzetbe került

Kiéleződött az angol belpolitikai helyzet. Az indiai fejedelmek pártolják India föderális megszervezésének tervét

Az angol alsóház ülésén a kisebbségi sérelmekkel szembeni magatartásáért támadták a Népszövetséget

London, július 15. Az angol belpolitikai helyzet újra rendkívül kiéleződött. A konzervatívok és a liberálisok ismételt bizalmatlansági indítványt készülnék betervezni a munkáskormány ellen a kormány indiai politikája miatt. A Macdonald-kormány ugyanis elutasította a parlamenti ellenzék azon javaslatát, hogy az indiai alkotmányozó konferencián mindhárom parlamenti párt delegátusai is részt vegyenek s kijelentette, hogy a kormány egyedül akarja vállalni indiai politikájának következményeit.

Általános megítélés szerint a munkáspárt kormánya uralomra jutása óta nem volt ilyen súlyos helyzetben, mint a mostani alsóházi szavazás előtt.

Lloyd George kijelentette, hogy a bizalmatlansági indítvány mellett fogja leadni szavazatát.

Most minden attól függ, hogy a liberálisok soraiból hányan fognak esetleg tartózkodni a szavazásban való részvételtől, mert ha egységesen a bizalmatlansági indítvány mellett adnak le szavazatukat, a kormány sorsa megpecsétlődnek.

London, július 15. Az angol alsóház mai ülésén Barr munkáspárti képviselő interpellációt terjesztett elő Hendersonhoz, amelyben azt a kérdést intézte a külügyminiszterhez, hogy kézzhez vette-e a nemzeti kisebbségek ügyével kapcsolatos 68 parlamenti tag által aláírt emlékiratot? Kérdezte továbbá, hogy áttanulmányozta-e tartalmát és mit szándékozik tenni. Henderson válaszában elismerte, hogy a memorandumot kézzhez vette, azt most tanulmányozza és a kormány is fontolóra vette követendő magatartását. Barr a külügyminiszter válasza után a Népszövetség lanyhaságát támadta.

Az állította, hogy az elmúlt évben 49 petíciót nyújtottak be kisebbségi sérelmekkel s a Népszövetség ezek

Csak kettőt tartott letárgyalásra alkalmasnak

Kérdezte Hendersont, hajlandó-e a kormány akcióit indítani aziránt, hogy ez ügyek tárgyalására gyorsabban és hatékonyabban eljáró szerv állítsák fel. A külügyminiszter újabb válaszában azt hangoztatta, hogy a képviselő által bejelentett tény előtte novum, de kijelentette, hogy a kormány tanulmányozni fogja a kérdést és megfelelő javaslatot fog tenni. Shakett szélsőbaloldali képviselő a lengyelországi kisebbségek sérelmeit tette szóvá. Ezután több szélsőbaloldali képviselő az indiai helyzet ügyében intézett interpellációkat a kormányhoz. Követelték a politikai foglyot szabadon engedését és önkormányzatot Indiának. Egyikük szóvá tette, hogy eltöltötték a Ghandi-sapkák viselését és viharos derűség közepette felszólaló elővett egy fehér Ghandi-sapkát és veszélytelenségének illusztrálásul fejére helyezte. Benn indiai államtitkár után Macdonald miniszterelnök rámutatott arra, hogy annak nem volna gyakorlati haszna, ha India problémáit az alsóház a nyári szünet előtt akarná meg tárgyalni. Macdonald nyilatkozott még az angol flottaépítő programról is.

London, július 15. Az indiai fejedelmek tegnap Simlában tanácskozássra ültek össze, amelyen állást foglaltak a Simon-jelentés ügyében. Határozatilag kimondták, hogy pártolják India föderális megszervezésének tervét,

de ellenzik a jelentés pénzügyi javaslatait és helytelenítik, hogy a terv nem ad egységes legfelsőbb törvényiséket egész Indiának.

Londonban a konzervatív párt indiai bizottsága is értekezletet tartott és azt a határozatot hozta, hogy az alkotmányozó konferencián előtt a Simon-jelentésnek kell alapulvul szolgálnia. A konzervatív párt követeli, hogy az alkotmányozó konferencián mindhárom politikai párt delegátusainak részt kell venniük.

Bucaresti — Bu-
stantin Danila é
nap délután a
két agitátor azé
be, hogy Vaid
tiltazzanak a
gárda szervezés
tása ellen. Mem
amelyben elpan
marosi hatóság
két ágens hétfő
belügyminiszteri
kabinetfőnök ut
Vaida belügymi
da nem volt a
gheloseu belügy
tak bemenni, de
várakozást és
rium épületét.
a kolozsvári ta
utján értesült
Danila a főváro
miniszterium ut
hogy tartóztassa
sziguranca ágen
déli órákban e
kül, hogy a két
kantak volna. E
nu kabinetfőnö
igen kiterjedt k
antisszemita sz
Frumoasaban lé
két diákok. Tasi
miniszterium
akarta óvni két
tástól. A Dimin
kabinetfőnök
körökben kínos
még nem volt o
mínca —, hog
rium rendeletét
rendet veszélyez
tására s hogy é
térium főnöke le
delet végrehajtá

Estére sikerül
tartózkodási hel
nyole órákor ug
letartóztatták.
esti órákban me
kat. A belügy
kérdésben a k
adta ki:

„Constantin D

Nicolae Totu ja
megjelentek a be
ahol engedélyt
böző gyűlések
ügyminiszterium
ranca őrizetbe v
kihallgatásukat“

Lapzártakor

rint a Danila és
szóló hír nem fe
A két antiszemi

„Az egészség a leg
megszerzése és n

LIT

Ásványvíz rendszer
Kapható
Főlerakat: MOSA
Avra

FIGY

Megérkezett a Dr

Koro

ala

Naponta

„FLORID

HOCHMANN AURORA arth. zsidó
leányinternátusa
megnyílik Clujon szeptember 1-én

Prospektust díjtalanul küld az intézet: CLUJ, Str. Memorandului 17

Felvez urileányokat korlátolt számban, éleves évestől kezdve teljes ellátással. Kizárólag német, francia társalgás. Vallásos felügyelet. Kellemes, családias otthon. Kitűnős élelmiszer. Az intézet zene, nyelvek, iparművészet, irodalom stb. terén, szakszerű és nívós továbbképzést nyújt.

ornis Márton elnök, Neumann Hugó (Lu- (Brád), dr. Halberg id. Sielberstein Ar- Ignác (Nagyvárad), Delmar Gyula (Te- Izidor (Brassó), dr. (Kisvárad), Glanzmann (Szeged), Markovits (Kisvárad), dr. (Kisvárad), dr. Feiner Farkas

g: Tauszki Jenő (Temesvár), dr. (Lugos), dr. Révész

haim közli velünk, rágalmozó ciklójára lépéseket a sajtóper

zintézet et, francia

bankhoz

ogy újabb tizenkét gyűzésé révén közeli aranyfrank fog. A tegnapi Lon- osztrák kölcsön ozatot hozták, hogy jánlja a bizalmi teljesítését.

l munkás- kerület

diái fejedelmek k tervét

sérelmekkel pszövetséget

tartott letárgya- lmasnak.

sont, hajlandó-e a tani aziránt, hogy ára gyorsabban és rő szerv állíttassék er újabb válaszá-

hogy a képviselő y előtte novum, de a kormány tanul- érdést és megfélelő Shakkett szélsőbal- gyelországi kisebbsz- szóva. Ezután több sélő az indiai hely- interpellációkat a ltek a politikai fog- ésit és önkormány- rükik szóva tette, Ghandi-sapkák vise- ltség közepette fel- ehér Ghandi-sapkát k illusztrálásul fe- indiai államtitkár iszterelnök rámuta- ndia nem volna gya- ndia problémáit az et előtt akarna meg- l nyilatkozott még programról is.

Az indiai fejedel- tanácskozássra ül- lást foglaltak a Si- . Határozatilag ki- tolják India föde- k tervét, és pénzügyi ja- elenítik, hogy a es legfelsőbb tör- sz Indiának.

ervatív párt indiai tet tartott és azt a y az alkotmányozó Simon-jelentésnek ia. A konzervatív az alkotmányozó rom politikai párt kell venniük.

Orth. zsidó USA november 1-én

be évestől kezdve társalgás. Vallásos fogás alan ellátás. dialom stb. terén,

Orth. zsidó USA november 1-én be évestől kezdve társalgás. Vallásos fogás alan ellátás. dialom stb. terén,

Nem tartóztatták le Danila és Totu diákvezéreket

Mára Borsára várják Constantin Dánilat

(Folytatás az I-ső oldalról)

Bucaresti—Bukarest, július 15. Constantin Danila és Nicolae Totu vasárnap délután a fővárosba érkeztek. A két agitátor azért utazott le Bukarestbe, hogy Vaída belügyminiszternél tiltakozzanak a Codreanu-féle vasgárda szervezési munkálatainak betiltása ellen. Memorandumot készítettek, amelyben elpanaszolják, hogy a máramarosi hatóságok vegzálták őket. A két ágens hétfőn reggel megjelent a belügyminisztériumban és Tasloanu kabinetfőnök útján audienciát kértek Vaída belügyminisztertől. Miután Vaída nem volt a minisztériumban, Angheloseu belügyi alminiszterhez akartak bemenni, de rövidesen megunták a várakozást és elhagyták a minisztérium épületét. A belügyminisztérium a kolozsvári tartományi igazgatóság útján értesült arról, hogy Totu és Danila a fővárosban tartózkodnak. A minisztérium utasította a sziguranca, hogy tartóztassa le a két agitátort. A sziguranca ágensei tüvé tették még a déli órákban egész Bukarestet anélkül, hogy a két ágens nyomára bukkantak volna. Kiderült, hogy Tasloanu kabinetfőnök, akinek közismerten igen kiterjedt kapcsolatai vannak az antiszemita szervezetekkel, a Strada Frumoasaban lévő lakásán elrejtette a két diákot. Tasloanu tudott a belügyminisztérium rendeletéről és meg akarta övni két barátját a letartóztatástól. A Dimineata szerint Tasloanu kabinetfőnök megatartása politikai körökben kínos feltűnést keltett. Arra még nem volt precedens — írja a Dimineata —, hogy a belügyminisztérium rendeletet adjon ki két, a közrendet veszélyeztető egyén letartóztatására s hogy éppen a belügyminisztérium főnöke legyen az, aki ezen rendelet végrehajtását megakadályozza.

Estére sikerült végül az agitátorok tartózkodási helyét felkutatni és este nyolc órákor úgy Dánilat, mint Totut letartóztatták. A sziguranca még az esti órákban megkezdte kihallgatásukat. A belügyminisztérium ebben a kérdésben a következő kommunikét adta ki:

„Constantin Danila dornavatrai és Nicolae Totu jasií egyének ma reggel megjelentek a belügyminisztériumban, ahol engedélyt akartak kérni különböző gyűlések megtartására. A belügyminisztérium rendeletére a sziguranca őrizetbe vette őket és megkezdte kihallgatásukat“.

Lapzártakor érkezett jelentés szerint a Danila és Totu letartóztatásáról szóló hír nem felel meg a valóságnak. A két antiszemita agitátor tényleg

Az egészség a legdrágább kincs és ennek a megszerzése és megtartása a paptamási-i LITHYNIA ásványviz rendszeres ivása által érhető el. Kapható mindenütt! Főlerakat: MOSA FERENC Cluj, Strada Avram Iancu 18.

FIGYELEM! Megérkezett a Dréher Hagenmacher Korona-sör ála Pilsen Naponta friss csapolás a „FLORIDA“ kertben

megjelen a belügyminiszter kabinetfőnökénél és audienciát kért, de nem kapott. Letartóztatásukat nem rendelték el és a Dimineatahoz elhöz fűzött kommentárjaiban létes információk eredményei.

Az Uj Kelet máramarosszigeti munkatársa megbízható forrásból arról értesült, hogy Constantin Dánilat szerdára Borsára várják. A borsai zsidóság körében érthető félelmet keltett a hír, mert a diákvezér Borsára való érkezését arra magyarázzák, hogy Dumitrescu ultimátumát az antiszemita agitátorok komolyan veszik.

Mi történt Borsán az elmúlt hét nap alatt?

Cluj—Kolozsvár, július 15. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nyomdász-sztrájk miatt az Uj Kelet akadályoztatva volt megjelenésében s így csak periodikusan számolhattunk be azokról az eseményekről, amelyek a borsai tüzkatasztrófát követően nemesak Máramarosban, hanem Bukovinában és Besarabiában is lejátszódtak. Az agitáció lángja Máramarosból átharapódzott Bukovinára is, amelynek falvai és városai véres excessusok színhelyévé váltak. Ugyanakkor, amikor Borsára meggyötört zsidóságát újabb antiszemita különítmények megjelenése hozta rémületbe, Suceava megye egyes falvaiban a tévutar vezetett és felbőszített parasztek zsidó házakat romboltak le és gyújtottak fel.

Dániló és Totu megjelentek Borsán

Még el semült Borsára zsidóságában a szörnyű tüzkatasztrófa feletti fájdalom és a faluban máris teljes erővel újult ki az antiszemita agitáció. Az elmúlt hét esütörtökén megjelent a faluban Constantin Danila, Máramaros békéjének felgyújtója. Társaságában volt Nicolae Totu jasií diák, aki annak idején agyon lötte David Falis csernovicei zsidó diákot és még hét cuzista ágens. Megérkezésük híreire Poianán azonnal félreverték a harangokat és a munka és foglalkozás nélkül álló parasztek ismét gyülekezni kezdtek. A kétségbeesett emberek, akik azt hitték, hogy a tüzkatasztrófa után legalább nyugalmukat fogják biztosítani a hatóságok, a menekülésre gondoltak. Az éppen Borsán tartózkodó dr. Danzig Samuel főrabbi telefonon értesítette Jaga vármegyei prefektust az agitátorok érkezéséről és követele, hogy védjék meg a borsai zsidóság vagyont és életbiztonságát. Ugyanakkor a borsai csendőrmester megerősítést kért Sfetea csendőrkapitánytól. A kapitány esütörtök délután ötven csendőrrrel leutazott Borsára, ahová este 9 órákor érkezett meg. Innen autóbusszal folytatta útját Poianára, ahol érintkezésbe lépett a vasgárdisták vezetőivel. Totu és Danila a Holdvilág mellett katonai gyakorlatokat végeztek az összeszedetteit parasztekkel.

Máramarosszigetre viszik az agitátorokat

A csendőrkapitány udvariasan felhívta az agitátorokat, hogy utazzanak le Máramarosszigetre. Egy órai tárgyalás után Totu hajlandóan is mutatkozott erre. Kikötötte azonban, hogy sem őt, sem társait nem fogják letartóztatni és ellátásukról gondoskodni fognak. Ilyen előzmények után a csendőrök és az agitátorok megindultak Máramarosszigetre, ahová éjjel 12 órákor érkeztek meg és ahol bőségesen megvendégelték őket.

Pénteken délelőtt Jaga máramarosi megyei prefektus felhívta a diákokat, hogy menjenek el az ügyészségre, erre azonban csak Totu volt hajlandó. A jasií diák elment Chindris főügyészhez és jegyzőkönyvre adta, hogy máramarosi útjának célja Zelea Codreanu vasgárdájának megszervezése. Ezután Totu elhagyta a törvényszék épületét és a prefekturára ment, ahol azt kérte Jaga prefektustól, engedje meg neki a szervezkedést. A prefektus azt válaszolta, hogy ez a tartományi igazgatóság hatásköré-

be tartozik. Erre Totu a prefektura épületéből telefonon felhívta dr. Moldovan Valér tartományfőnököt és megismételte előtte kérését. Minthogy nem kapott kielégítő választ, azzal fenyegette meg a tartományfőnököt, hogy az engedély megtagadásának súlyos következményei lesznek.

A vasgárdisták kolozsvári látogatása

Délben a Kis Pipában ebédeltek, majd

Suceava megyében zsidó üzleteket és házakat romboltak le és több házat felgyújtottak a cuzista parasztek

Az a bűnös passzívítás, amelyet a hatóságok hónapokon keresztül tanusítottak az antiszemita agitációval szemben, különösen a délbukovinai megyékben bosszulta meg magát. A vamaí, cámpulungi zavargások után Suceavában robbant ki véres excessusokban az agitáció. Az elmúlt hét esütörtökén az antiszemita szervezetek gyűlést hívtak egybe Suceavába. Ugyancsak szerdára volt hirdetve az ugynevezett kamatellenes liga gyűlése is, amely mögött — mint utólag kiderült, — ugyancsak a cuzisták állottak. Mintegy kétezzer parasztek özőn- lott a megye minden részéből Suceavára. A hatóságok tudtak a készülődő eseményekről, de még sem tették meg a szükséges óvintézkedéseket. A város bejárait elbarrikádó csendőrkordont a parasztek áttörték, miközben a csendőrkülönítmény parancsnokát véresre verték. Ezután a városba tudólu parasztek körülvették a prefektura épületét és órákon keresztül őrizet alatt tartották Tudoras vármegyei prefektust, valamint Popescu főügyészt. A prefektus a parasztek terrorjának engedve, írásbeli engedélyt adott a cuzistáknak arra, hogy e hét esütörtökén újabb gyűlést hívjanak egybe.

Huszonhárom zsidó üzletet romboltak le Suceavában

Ezalatt egy körülbelül 100 parasztból álló csoport bejárta a várost, törve és zuzva mindenütt. Huszonhárom zsidó üzletet romboltak le a parasztek és több zsidó járókelőt súlyosan bántalmaztak. Ezek közül Grossmann és Holdmayer kereskedők komoly sérüléseket szenvedtek. A város zsidó lakói részint elmenekültek a városból, részint pedig pincerbe zárkóztak be. Chirov csernovicei sziguranca komisszárt és egy csendőrtisztet véresre vertek a parasztek. A zavargások a késő esti órákban is folytatód- tak. Dr. Teofil Lupu, volt liberális szenátor, a Banca Românească suceavai fiókjának igazgatója elmenekült a városból. A rombolások során Nusbaum, Falik, Wagner, Costiner, Jeger és Sternberg zsidó kereskedők szenvedtek káro- rokat. A súlyos sebesültek között vannak Kaufmann, Sechter, Meingenfeld, Guttmann és Rikenstein suceavai zsidók, akiket kórházba kellett szállítani. A suceavai hatóságok Botosaniból és Falticeniből kértek katonai megerősítést. Neulceea ezredet, a kamatellenes liga egyik cuzista vezetőjét, aki arra hívta fel a parasztekot, hogy ne fizet-

100-000 lei készpénzzel rendelkező zsidó tanárno tőkéjének biztosítása mellett jövedelmező elhelyezkedést nyerhet. — Bővebb felvilágosítással szolgál Blum Zsigmond Oradea, Rimánóczy-u. 4.

délután négy órákor autóbusszon elindultak Kolozsvárra, ahová szombat reggel érkeztek meg. A fiatalemberek Codreanu vasgárdájának egyenruháját viselték, zöld ingük és vállszijuk nagy feltűnést keltett a kolozsvári utcákon. Délben 12 órákor az agitátorok felkeresték Moldovan Valér tartományi igazgatót s megismételték előtte azt a kérésüket, hogy Máramarosban szervezkedjenek. A tartományfőnök azt válaszolta, hogy a feszült viszonyra való tekintettel ezt nem adhatja meg. Erre Totu közölte dr.

Moldovan Valérral, hogy ezt a döntést sérelmezi és panaszával Vaída belügyminiszter elé fog járulni. A vasgárdisták az egész napot Kolozsváron töltöttek és mint teljesen megbízható értesítőnk, költségeiket a kolozsvári rendőrség fedezte. Vasárnap hajnalban Totu és Danila Bukarestbe utaztak, a többiek pedig Borgóprund felé vették útjukat.

sék tartózsáikat a bankoknak és a zsidóknak, letartóztatták.

Pénteken Suceavába érkezett Crudu, a bukovinai tartományfőnökség vezértitkára és Dumitrescu belügyminisztériumi vezérigazgató, akik személyesen vezették a vizsgálatot a esütörtökön rendzavarások ügyében. Péntek délután letartóztattak 40 parasztek. Ezek valamennyien tagadták, hogy részt vettek volna a vármegyei prefektura megostromlásában. A zavargások szombaton Suceava megye egész területén folytatódtak, Balaceana községben valóságos pogromszerű jelleggel öltöttek. Péntekről szombatra virradó éjszaka a balaceanai parasztek megtámadták a község zsidó lakóit, akiket kiűzték a faluból. Házaikat kirabolták és kifosztották. Mayer és Glückmann kereskedőket véresre verték. Az agitátorok nem elégedtek meg azzal, hogy az üzleteket kirabolták, hanem a zsidók által elhagyott házakat fel is gyújtották. Így felgyújtották Haas Mendel, Fallenbaum és mások házaít is. Ureche községi primár és a faluban szol gálatot teljesítő öt csendőr elmenekültek a községből. A környékbeli zsidó lakosság körében valóságos pánik ural- kodik. A zsidók kiűrtették Suceava megye községeinek nagyrészét és a megye székhelyére, Suceavára menekültek. Szombat hajnalban érkezett Tudoras vármegyei prefektus, Teodorescu ezredes térparancsnok és Tetiva ügyész, valamint két század katonaság. A katonák azonnal az égő zsidó házak eloltásához fogtak, mert a tűz az egész falut pusztulással fenyegette. Jellemző, hogy péntek délután a balaceanai zsidóknak egy delegációja kereste fel Suceaván a vármegyei prefektust, akít figyelmeztettek, arra, hogy a község paraszttjai rendhontasokra készülnek. A prefektus ennek ellenére sem tette meg a szükséges óvintézkedéseket.

Radautiban is antiszemita rendbontások voltak

A cuzisták Radautiban is véres zavargásokat készítettek elő. A radauti zsidók táviratilag kértek segítséget a csernovici tartományi igazgatótól, amelynek vezetője, Sauciu-Săvăianu, már hónapok óta betegeskedik. A tartományfőnök helyettese, Crudu vezértitkár intézkedésére két század huszár indult el szombaton Radautiba. A radauti rendőrség letartóztatta Robu közismert cuzista agitátort.

Bukovinában tovább tartanak a zavargások

Bucaresti—Bukarest, július 15. Az antiszemita zavargások Suceava megyében vasárnap is folytatódtak. Costana községben fiatal parasztlányok beverték a zsidó lakások ablakait. Smill Lévi és Mali Zlotzower üzleteit lerombolták. Ciubotaru törzsrőmester vezetésével egy szakasz katoná indult a faluba a rend helyreállítására. A katonák letartóztatták Constantin Plenieanu, Pamfil Jalba, George Matacea, Vasile Ignates-

Nagyvárad Zsidó Fiuinternátus Oradea, Str. Delavrancea 17. (Ritook Zs.-u.)

A nagyváradai Társulati Kereskedelmi, az Orth. Gimnázium és a Zsidó Liceum igazgatóságaitól ajánlva. Elsőrendű kóser ellátás. A növendékek szakitanárok által való előkészítése. — Minden iskolai és internátusi ügyben felvilágosítással szolgál az internátus igazgatója Szilágyi Adolf zsidó Liceumi tanár. Prospektust kívánatra díjlanul küldünk!

Vasile Dubo, Constantin Daian, Halambie Ignatescu, Joan Ignatescu pártiszegények és egy Anna Vintilescu nevezetű asszonyt. A rendbontásokat a 20 éves Constantin Daian vezette.

Hétfőn Suceavába érkezett Victor Cadere professzor, a belügyminisztérium államtitkára, Dumitrescu bukovinai sziguranca-vezérigazgató, Teodor Csernovici főügyész a polgári, Braescu őrnagy és Gavrilescu tábornok a katonai hatóságok képviselőit. Délután érkezett volt, amelyen elhatározták, hogy Bukovinában a politikai párok gyűlésein kívül semmilyen összejövetelt nem engedélyeznek.

Tudoros suceavai vármegyei prefektust, aki erélytelenség és tehetetlenség bizonyult a rendbontásokkal szemben, bizonytalan időre szabadságot a kormány. Helyére Mihail Militeanu köz igazgatási vezérfelügyelőt delegálták.

Csernovic, július 15. Naruja-Putnáról jelentik, hogy a Prisaca-Valea Serei ut-

vonal építési munkálatainál tizennyhárom diák nyert alkalmazást. A diákok azt hiresszelik a munkások között, hogy pénz gyűjtenek Zelea Codreanuak Beszarábiában tervezett felvonulásához.

Kisenevben öt cuzisa agitátort tartóztattak le

Kisenev, július 15. Kisenev megyében tegnap öt cuzista agitátor jelent meg, akik Capeac faluban gyűlést hívtak egybe. Az agitátorok felhívták a lakosokat, hogy harcoljon a zsidó bankok és általában a zsidók ellen, mert egyedül ők az okai a mai katasztrófális helyzetnek és agabona árak esésének. Az agitátorok ezután Cimislia városkában próbálták gyűlést tartani, a csendőrök azonban letartóztatták őket. Az agitátorok között volt három husi diák, valamint David Jasi professzor és Arceutu tele-nestii pap. A tighinai prefektus rendelkezése a letartóztatottakat Falcuiba szállították.

A belügyminiszter a legszigorubb intézkedéseket igéri...

I. Friedmann, a bukaresti interimaris bizottság tagja, a bukaresti zsidó hitközség pénztárosa, ma kihallgatáson jelent meg Vajda belügyminiszternél. A miniszter az audiencia során ígértetett a legszigorubb intézkedések fogantatására az antiszemita agitációval

A fővárosi sajtó és az antiszemita kilengések

Aki az elmúlt héten figyelemmel kísértte a fővárosi lapokat, mely csodálkozással állapította meg, hogy a liberális lapok és a kormány hivatalos orgánuma csodálatos módon egybehangozó magatartást tanúsítottak az antiszemita zavargások kérdésében. Ugy az Univer-sul, mint a kormány hivatalosa, a Dreptatea az egész hét folyamán úgy tettek, mintha mi sem történt volna az országban. Csak a suceavai véres zavargások után tartotta szükségesnek az Univer-sul, hogy a száraz tényeket leközlölje. Az Univerul azonban egyedül a kormányt tette felelőssé a történetért s tudni se akart arról, hogy az antiszemita agitációnak is része volna a véres zavargások és gyújtogatások előidézésében. Külön lapra tartozik az a magatartás, amelyet az Univerul és a Dreptatea, valamint a kolozsvári Patria a borsai tűzka-tasztrófa kérdésében tanúsítottak. Az Univerul éles cikkben kel ki az Uj Kelet ellen, amelyet egyszerűen azzal vádolt meg, hogy gyújtogatással gyanúsítja az egész román nemzetet. Szemükre vetette tovább az Univerul, hogy rá-galmazzuk a román pápágot és diákságot, amidőn Dumitrescu és Berinde lelkészek és Constantin Dánila bűnösségét megállapítottuk. És miután Stelian Popescu lapja szubverzív elemnek és rémhírtérjesztőnek bélyegezett meg bennünket, kilátásba is helyezte egyúttal, hogy az általunk terjesztett galád rágalmakért viselni fogjuk a következményeket.

Az Univerul hű marad elveihez

Erre a cikkre természetesen csak ugyanazt válaszolhatjuk, mint a kolozsvári tartományi igazgatóságnak azon közlésére, hogy az alarm-törvény alapján megindíthatják ellenünk az eljárást. Nyugodtan nézzünk elébe az Univerul szankciónak és az igazságügyi fórumok eljárásának. Mindazt, amit a borsai tűz-katasztrófával kapcsolatban leírtunk, ki küldött munkatársaink személyes tapasztalatai alapján írtuk le és teljes mértékben vállaljuk érte a felelősséget, a hivatalos vizsgálat bármilyen megállapításával szemben is. Hiszünk és állítjuk, hogy a borsai tűz keletkezésének okai még mindig nincsenek kellőképpen tisztázva és hogy a hivatalos vizsgálat sokkal felületesebb volt, semmint hogy a közzé-leményt megnyugtató eredményre juthatott volna.

Az Univerulon azonban nem csodálkozunk. Antiszemita multját tagadta volna meg, ha más álláspontot foglalt volna el ebben az egész romániai zsidóságot oly súlyosan érintő kérdésben. Anélkül megdöbbenőbb és annál visszataszítóbb azonban az a magatartás, amelyet a kormány lapjai: a bukaresti Dreptatea és a kolozsvári Patria tanúsítottak a borsai tűz-katasztrófáról:

A Dreptatea inszINUÁCIÓI

„Nagy szerencsétlenség volt ez a falu lakosságára, amely nemcsak primitív-ségének, és a szervezethez hiányának esett áldozatul, de áldozatul esett primitív vallási fanatizmusának is, amely azt parancsolta nekik, hogy szombati napon karbatett kezekkel álljanak a pusztító lángokkal szemben. Fajra, vagy vallásra való tekintet nélkül mindenki rész-

szemben. Egyben ígerte, hogy a borsai tűzkárosultak felségélyezésére a kormány minden lehető el fog követni. Kéri a zsidóságot, legyen bizalommal a kormány iránt, amely gondoskodni fog nyugalmáról és biztonságáról.

vétet érez a borsai áldozatokkal szemben és a kormány sietett velük szemben kötelességének eleget tenni. De vajjon miért kellett a katasztrófával kapcsolatosan gyanúsításokról, inszINUÁCIÓKRÓL, sőt vádakról is hallani, amelyek egyes lapok oly könnyelműen hangoztattak és amelyek az antiszemita agitáció számlájára írták ezt a szerencsétlen véletlenből származó katasztrófát?”

Egyszóval a Dreptatea szerint a borsai zsidók a bűnösök a falu leégésében, mert szombatra való tekintettel nem

voltak hajlandók az oltási munkálatokban részt venni. Hogy ez mennyire nem igaz, azt misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a tűz nem is szombaton, hanem pénteken volt és midőn pénteken este a szombat beköszöntött, már csak zsarát-nokok, füstfölg gerendák jeleztek a borsai zsidók otthonainak helyét. Nem kívánjuk ezt az épületes írást érdeme szerint kommentálni. Meg kell azonban mégis állapítanunk, hogy mily felháborító felületességgel és tájékozatlansággal kezelték a borsai tűz-katasztrófa ügyét a hivatalos körök. A Dreptatea arról is tud, hogy a kormány teljesítette kötelességét a borsai zsidókkal szemben. Mi mindössze arról tudunk, hogy négy százezer lej segélyt utaltak ki a tűzkárosultaknak, viszont az életbiztonságukról még a mai napig sem gondoskodtak. Szomorú volna, ha abban a 400 ezer lejjben merülne ki a kormány egész kötelességteljesítése.

A Patria különös kommentárja

Még furesább azonban az a rövid kommentár, amely egy nappal a katasztrófa után a kolozsvári Patria-ban látott napvilágot. A Patria többek között a következőket írta:

„A borsai tűzet a kisebbségi sajtó igyekszik kihasználni és az antiszemita számlájára írni. Hivatalosan közlik azonban velünk, hogy nemesak a zsidók, hanem a románok, tehát az antiszemita háza is leégtek. Sőt mi több, a sémíták háza be voltak biztosítva, tehát ezek jó boltot csináltak, az antiszemita románok háza viszont nem voltak biztosítva, tehát ezek kárt szenvedtek. Ha ez azonban így van, akkor Danila és Codreanu a világ legnagyobb filozófusai. Ha nem volna zsidók, úgy fel kellene őket találni valahogyan. Mert semminthogy egy károsult filozófus, inkább egy kereső antiszemita akarunk!”

Alkalmunk lesz erre az ironikus-hangu és egy megdöbbentő mentálitást eláruló kommentárra visszatérni és azt érdeme szerint méltatni. Minden esetre azonban különösnek és érthet-

A temesvári kóser fiu-internátus

egyedülálló a maga nemében, mert a nyilvánosjogi zsidó liceummal és felső kereskedelmi iskolával kapcsolatos. A legmodernebb berendezésű saját palotája van.

Elsőrendű ellátás. Állandó tanári felügyelet. Kérjen prospektust. A beiratkozás a temesvári zsidó iskolában és az internátusban folyamatosan van.

lennek tartjuk, hogy a kolozsvári kormánylap ilyen szemérmeskedett valótlanságokat merészelen a borsai tűzzel kapcsolatban papírra vetni.

A demokrata lapok állásfoglalása

Az Indreptarea, a néppárt hivatalos lapja és a Viitorul, a liberális párt szócsöve az elmúlt héten hallgatóság mentek el az események mellett. Legújabb számukban azonban részletesen kommentálják a történeteket. Mindkét lap elítéli az antiszemita kilengéseket és a kormányt teszi felelőssé a történetekért. A legutóbbi események alkalmából is mindössze két újság akadt a fővárosban, amelyek objektíven és a való helyzetnek megfelelően tájékoztatták olvasóközönségüket: az Adeverul és a Dimineata. A két demokrata lap Vasile Munteanu erdélyi szerkesztőjüket küldte ki Borsára, aki objektív cikksorozatban számolt be a történetekről és mutatott rá azokra a körülményekre, amelyek Borsán a gyújtogatás gyanuját megerősítik. Ugy az Adeverul, mint a Dimineata a legelőszöbben elítélték a hatóságok passzív magatartását és nem mult el nap, hogy fel ne hívták volna a kormány figyelmét a megtörténtül hagyott agitációk katasztrófális következményeire.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát

Cluj-Kolozsvár, július 15. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Azoknak a cikkeknek és megrázó tudósításoknak nyomán, amelyekben az Uj Kelet a borsai katasztrófáról beszámolt, megmozdult az egész ország zsidó társadalma, hogy segítségre siessen a szerencsétleneknek. A bekövetkezett nyomdász-sztrájk miatt — sajnos — néhány napig nem jelenhetett meg az Uj Kelet s így csak most áll módunkban, hogy a borsai földönfutók érdekében beindított segélyakciókat kiépítsük és olyan arányúvá fejlesszük, amint azt a katasztrófa méretei parancsolólag megkövetelik.

Borsán 250 család, tehát közel kétezer lélek maradt hajléktalan. Ezek a családok a tűzvész következtében nemesak otthonukat veszítették el, de egzisztenciájukat is. Borsán a tűzvész óta megszünt a munka, megállt az élet. Az újabb antiszemita terrorhadjárat a még megmaradt egzisztenciákat is végső pusztulással fenyegeti. A cuzista agitátorok nem is titkolják céljukat: Nem akarják megengedni, hogy a zsidó Borsá felépüljön. Egy paraszt küldöttség, melyet Berinde és Dumitrescu lelkészek vezettek, már fel is szólította a prefektust, hogy ne engedje meg a leégett házak felépítését. Ez a követelés a vizsgálat számára mindenesetre beszedes judicium lehet arra nézve, hogy milyen pszichológiai kapcsolat áll fenn az antiszemita agitátorok és a borsai tűzvész között.

Itt tehát nem egyszerű tűz-katasztrófával állunk szemben, amely a károsultak anyagi felségélyezésével véget ér. A baj sokkal mélyebben fekszik, sokkal

veszélyesebb s ezért a zsidó társadalom felelőssége is fokozottabb. Vissza kell adnunk a borsai zsidóknak nemesak felborult egzisztenciájukat, de életük nyugalmát és jövőjüket is.

Borsa szomorú szimbólum és kísérteties mentő a romániai zsidóság számára. Ami ott történt, egyetlen zsidóra sem lehet közömbös. Mert Borsa csak egy exponált pontja annak a frontnak, amelyen az antiszemita agitáció harcol ellenünk, olyan pontja azonban, amelyen most veszélyes fronttörés történt. Mindnyájunk érdeke, hogy ezt a megingott frontszakaszt megerősítsük. Nem nyugodhatunk bele és nem engedhetjük meg, hogy egy közönség ezreke menő zsidó lakosságát egyszerűen elűzzék, vagy kivegzálják otthonából. Ez a legsötétebb középkor feltámadását jelentené, amely nemesak a zsidóságot, de egész Romániát árnyékába borítaná.

Ép ezért a mi jelszavunk nem lehet más, mint az, hogy amit a gyűlölet felégetett, azt építse fel a szeretet. Borsát fel kell építeni romjaiból. Tekintse minden zsidó lelkiismereti ügyének, hogy a mai pusztulás helyén mielőbb új élet fakadjon, hogy a rombadólt egzisztenciák ismét feltámadjanak és hogy a rémület téltelenségét a munka és alkotás nyugalma váltsa fel.

Az Uj Kelet szerkesztősége felszólít minden együttérző zsidót, hozza meg áldozatát a borsai szerencsétlen testvérekért. Áldozatot kérünk és nem könyöradományt, mert csak a romániai zsidóság kollektív áldozatkészsége és erőfeszítése építheti fel Borsát.

Az Uj Kelet minden száz lejen felüli

adományt külön nyugtáz a lap hasábjain. Az összes adományok kizárólag a kolozsvári „Banca de Credit Mărunt” címűre küldendők az „Uj Kelet borsai tűzkárosultak” számlája javára.

A borsai tűz-katasztrófa utáni napokban az ország különböző városaiban egymás után indultak meg akciók a tűzkárosultak felségélyezésére. Az akciók egyességére érdekében több helyi bizottság felkérésére és beleegyezésével ma megalakult Kolozsváron a Borsai Tűzkárosultak Segélyező Országos Bizottság, amelynek központi irányítása alatt fog a további gyűjtési akció folyni. Az előzőleg alakult, valamint az ezután szervezendő helyi bizottságok az országos központi bizottság csoportjaitól fogják további működésüket kifejteni. Az országos bizottság azzal a kéréssel fordul az önkéntes gyűjtőköz, hogy az akció rendszeresítése érdekében a helyiségükben működő helyi bizottságok tagjaiként, illetve azok utasításai szerint folytassák tevékenységüket. Az eddigi gyűjtési eredményekről a helyi, vagy ha ez még nem alakult meg, az országos bizottságnak szíveskedjenek elszámolni.

Az országos segélyező bizottság az alábbi felhívást boesátotta ki:

Felhívás a borsai tűzkárosultak felségélyezésére

Borsa község tűz-katasztrófája minden emberi szívet gyökeréig megrendített. Mintegy kétszázötven család jutott már föld-holnapra koldusbotra, több mint kétezer ember, köztük aggok és gyermekek, maradt hajlék és élelem nélkül. Testi nélkülözések és lelki kínok között vergődő embertársaink szenvedései arra indítanak bennünket, hogy segítségükre hívjunk minden, az elhagyottak fájdalmán nyhíteni vágó embert és segítő akcióit indítsunk a tűz martalékául esett hajlékok újjáépítésére és a kenyerüket veszített családok egzisztenciájának újjáteremtésére. A segítő akció fajra és felekezetre való tekintet nélkül támogatni óhajtja mindazokat,

Mindenféle gyümölcsöt

(hullottat is) **Farkas Lajos és Fia-cég**

CLUJ, Strada Paris 45 sz. Telefonszám 9—34.

SCHWARTZ MENYHERTNE 1928-ban létesült ORTH. ZSIDÓ leánynevelő intézete ORADEA Szaniszló-utca 18, az 1930—31 évre kibővített arányokban folytatja működését Kapucinus-u. 9. sz., az összes orth. zsidó és állami iskolák közelében, Szereetteljes, gondos nevelés. Naponta 5 szöri működéssel. Állandó tanári és orvosi felügyelet. Idegen nyelvek — Zene. — Kereskedelmi és Iparművészeti tanfolyam. Német és francia társalgás. Prospektus. Beiratkozás már meg kezdődött.

akiknek vagy rófa áldozatul. A romok u man a kétség megmentése e mára: csak u társadalom m ember, akiben szenvedések ir veszi részét a gelyakéből. ponti Segélyző ki.

Senki ne ve borsai szerenc Pénzküldemé Takarékpénztár Maria II intéz lára küldendő a Borsai Tü Bizottság címé dinand 54. szá Cluj, 1930 ju A Borsai Tü Közp

Ullmann Sa Izr. Közp. Irod tyás Erdély-B nőke, dr. Ador Izr. Közp. Irod főrabbi, Adler dr. Fischer Jó rai képviselő. hitk. alelnök, alelnök, Szenes alelnök. Anstl Emil, Farkas dar, Heves V Jakoby Mózes Kertész Jenő, sa, dr. Lakatos Miksa, Leichten Aladar, dr. L Ernő, dr. Sebes Miksa.

Ez a lista nagyobb vidéki nőkövel, a zsidó társasáival és a kiegészítődni.

Az Uj Kelet az alábbi adom Uj Kelet mu 2000 lej. Prohászka E 5000 lej. K. Reitzer, A Soborsini iz Klein Abraham Hirschmann M Friedmann Sa sebbek 140. ossz Karansebesi t WIZO Temes Weintraub 500 lej. Braun Szeré Dr. Springer le.

Ritter Mór, D Weintraub gyűjtése: Fark N., Mihály Me Jakob 50, Pan Andor, Berkov Farkas Hers, G Mark Avram, Gerson, Hersch

Orthodox BUDAPEST

A jövő tanév Az összes elemi Szerete Idegen nyelvek! Naponta Máltányos dijak! Folyó tanévben fel

Hote

București, S (a központ)

Szép világos feljebb. Hóna olcsó árban. ménybe

Internatu Izr. Leá

felvesz a jövő t és magántanuló correpetálás és ellátás. Orvosi, dijak egy tanévr nincsenek. Pros Steiner Izr. I

**Kóser fiu-
nátus**

A nemében, mert a
idő liceummal és
ni iskolával kap
erőbb berendezést
otája van.

Endő tanári felügyelet.
A beiratkozás a temes-
vári internátusban fo-
n van.

A kolozsvári kor-
nenszedett valótlan-
an a borsai tüzzel
ra vetni.

**A demokrata lapok
állásfoglalása**

A néppárt hivatalos
a liberális párt szó-
n hallgatóság men-
n mellett. Legújabb
n részletesen kom-
teket. Mindkét lap
ta kilengéseket és
előléssé a történte-
semények alkalmá-
t újtság akadt a fő-
n objektíven és a
egfelelően tájéko-
güket: az Adeve-
n A két demokrata
n erdélyi szerkesz-
borsára, aki objek-
számolt be a tör-
tt rá azokra a kö-
ek Borsán a gyuj-
egerősítik. Ugy az
dimineata a legéle-
hatóságok passzív
nem mult el nap,
volna a kormány
pratlanul hagyott
fális következmé-

Az Uj Kelet gyűjtési akciójára eddig
az alábbi adományok folytak be:
Uj Kelet munkatársai és tisztviselői
2000 lej.
Prohászka Ede és Fiai Művelő Rt.
5000 lej.
K. Reitzer. Arad 1000 lej.
Soborsini Izs. hitközség gyűjtése:
Klein Ábrahám 100, Marmorstein I. 100,
Hirschmann M. 100, Kafka Adolf 100,
Friedmann Samu 100, Róth B. 100, ki-
sebbek 140, összesen 740 lej.
Karanesi zsidó hitközség 10.000 lej.
WIZO Temesvár 10.000 lej.
Weintraub Károly. Ciceu-Giurgesti
500 lej.
Braun Szerén. Faget 100 lej.
Dr. Springer fogorvos. Brasov 1000
lej.
Ritter Mór. Dicsőánmártin 100 lej.
Weintraub Károly Ciceu-Giurgesti
gyűjtése: Farkas Mendel, Liebermann
N., Mihály Mendel 100-100, Barkovics
Jakab 50, Panath Mózes 40, Schoffer
Andor, Berkovics Róza, Farkas Mosa,
Farkas Hers, Grünstein Márton 20-20,
Mark Avram, Ábrahám Mózes, Albert
Gerson, Hersch Mózes 10-10 lej, össze-

Borsát

ugtáz a lap hasáb-
nyok kizárólag a
de Credit Műrunt"
z „Uj Kelet borsai
lára javára.
trófia utáni napok-
önböző városában
tak meg akciók a
gelyezésére. Az ak-
rdékében több helyi
és belegegyezésével
lozsváron a Borsai
egyező Országos
központi irányítá-
bbi gyűjtési akció
alakult, valamint az
helyi bizottságok az
bizottság csoportjai
működésüket ki-
s bizottság azzal a
nkéntes gyűjtőkhöz,
dszeresítése érdeké-
n működő helyi bi-
s, illetve azok utas-
ssák tevékenységük-
tési eredményekről
még nem alakult
zottságnak szíves-

gyűző bizottság az
átotta ki:
Tűzkárosultak felse-
ésésére

tasztrófia minden
éig megrendített.
a család jutott má-
otra, több mint
k aggok és gyer-
k és élelem nélkül.
lelki kínok között
k szenvedései arra
hogy segítségük-
az elhagyatottak
vágó embert és
nk a tűz martalé-
működésére és a
családok egzisztén-
sére. A segítő ak-
tre való tekintet
tja mindazokat.

ntézete ORADEA
ányosban folytatja
és. Naponta 5 órzi
atvészet tanfolyam.
meg ezdődött.

akiknek vagyona a borsai tűzkatasz-
trófia áldozataul esett.

A romok újjáépítése és ennek nyo-
mán a kétségbeesésben vergődő lelkek
megmentése egy új produktív élet szá-
mára csak úgy lesz lehetséges, ha a
társadalom minden rétege és minden
ember, akiben érző szív van az emberi
szünetek iránt, áldozatkészséggel ki-
veszi részét abból az újjáépítési és se-
gélyakcióból, amelyet az alóírott Köz-
ponti Segélyező Bizottság céljával tűzött
ki.

Senki ne vonja meg adományait a
borsai szerencsétlenektől!

Pénzküldemények a Kishitel Bank és
Takarékpénztár Rt. Cluj, Str. Regina
Maria 11 intézetnél vezetett folyószá-
mára küldendők. Mindenfajta levelezés
a Borsai Tűzkárosultakat Segélyező
Bizottság címére Cluj, Calea Reg. Fer-
dinand 54 szám alá címzendő
Cluj, 1930 július hó 15-én.

**A Borsai Tűzkárosultakat Segélyező
Központi Bizottság:**

Ulmann Salamon a beszercei Ort.
Izs. Közp. Iroda elnöke, dr. Eisler Má-
tyás Erdély-Bánati Izs. Közp. Iroda el-
nöke, dr. Adorján Armin Erdély-Bánati
Izs. Közp. Iroda elnöke, Glasner Akiba
főbbi, Adler Sámuel ort. hitk. elnök,
dr. Fischer József congr. elnök, kama-
rai képviselő, Rosenzweig Emánuel ort.
hitk. alelnök, Fischer Rezső ort. hitk.
alelnök, Szenes Károly congr. ort. hitk.
alelnök, Auslander Lajos, Devecseri
Emil, Farkas Lajos, dr. Fischer Tiva-
dar, Heves Vilmos, dr. Jakoby Emil,
Jakoby Mózes, Kelemen Bernát, dr.
Kertész Jenő, Klein Gyula, Kollár Mik-
sa, dr. Lakatos Imre, Lax Salvator, Léb
Miksa, Leichtmann Andor, Leichtmann
Aladár, dr. Ligeti Ernő, dr. Marton
Ernő, dr. Sebestyén József, dr. Schwartz
Miksa.

Ez a lista még nem teljes, miután a
nagyobb vidéki központok hitközségi el-
nökeivel, a zsidó szervezetek reprezen-
tánsaival és a sapító képviselőkkel fog
kiegészülni.

Az Uj Kelet gyűjtési akciójára eddig
az alábbi adományok folytak be:

Uj Kelet munkatársai és tisztviselői
2000 lej.
Prohászka Ede és Fiai Művelő Rt.
5000 lej.
K. Reitzer. Arad 1000 lej.
Soborsini Izs. hitközség gyűjtése:
Klein Ábrahám 100, Marmorstein I. 100,
Hirschmann M. 100, Kafka Adolf 100,
Friedmann Samu 100, Róth B. 100, ki-
sebbek 140, összesen 740 lej.
Karanesi zsidó hitközség 10.000 lej.
WIZO Temesvár 10.000 lej.
Weintraub Károly. Ciceu-Giurgesti
500 lej.
Braun Szerén. Faget 100 lej.
Dr. Springer fogorvos. Brasov 1000
lej.
Ritter Mór. Dicsőánmártin 100 lej.
Weintraub Károly Ciceu-Giurgesti
gyűjtése: Farkas Mendel, Liebermann
N., Mihály Mendel 100-100, Barkovics
Jakab 50, Panath Mózes 40, Schoffer
Andor, Berkovics Róza, Farkas Mosa,
Farkas Hers, Grünstein Márton 20-20,
Mark Avram, Ábrahám Mózes, Albert
Gerson, Hersch Mózes 10-10 lej, össze-

SCHÜNK
Orthodox Iu Internátus
BUDAPEST, VII., Kertész utca 33.
A jövő tanévre kibővített arányokban
nyílik meg.
Az összes elemi és középiskolák közelében.
Szeretetteljes gondosság!
Idegen nyelvek! Orvosi felügyelet!
Naponta ötszöri bő étkezés!
Máltányos díjak! Külön számla nincs!
Folyó tanévben félbenlakók még elfogadtatnak!

Hotel Luvru
București, Strada Carol No. 4.
(a központi postával szemben.)

Szép világos szobák 100 lejtől
feljebb. Hónapos szobák nagyon
olcsó árban. Utazó urak kedvez-
ményben részesülnek.

Internatul pt. fete evrei
Izs. Leányinternátus
felvesz a jövő tanévre bennlakó rendes
és magántanulókat. Állandó felügyelet,
correpetálás és elsőrendű orth. kóser
ellátás. Orvosi, correpetálási és ellátási
díjak egy tanévre 23.800 lei, mellékdíjak
nincsenek. Prospektust kívánatra küld:
Steiner Izs. Leányinternátus Arad.

sen 530 lej.
Nimberger Ernő, Cluj 100 lej.

Ujhelly Lali, Toplita gyűjtése: Almá-
si Izor, Ujhelly Dezső 100-100, Ujhelly
Lali, Bermann Gyuri, dr. Lederer 50-
50, Guttman B. Hoffmann, Gráb, Chi-
tzes N. 40-40, Lebovits M., dr. Gross-

feld, Tauber, Serbu S., Kandel S., Sla-
movits, Grün J. 20-20, Székely Eszter
10, kisebbek 90 lej, összesen 790 lej.
Orenstein Fülöp, Curtici gyűjtése:
Izs. hitközség 500, Orenstein Fülöp,
Schul Lipót 200-200, G. F. né, Mózes
Ignác, Merkler Béla, Klein László,

Scherfer Sámuel, Stern József, Vert-
heim Jenő, Lebovits Armin, Bretter
Hermann, Szameth József, özv. Spitzer-
né 100-100, Herskovits Imre 60,
Schwarz Lajos 40, Waldner Dani 20
lej, portóköltés 20, összesen 2100 lej.
Eddigi gyűjtésünk összege 33.920 lej.

**Olasz terroristák kisiklatták a
nemzetközi Szent Gotthárd expresszt**

A kisiklás a Comó-tó közelében történt. A mozdonyvezető és fűtő súlyosan megsebesültek

Milánó, július 15. A nemzetközi
Szent-Gotthárd-expressz a Comó-tó kö-
zelében, Seregnő és Caneglió között, a
sinek meglazulása miatt kisiklott. A
mozdony még mintegy száz méteren
maga után vonszolta a sinek mellett a
szerelevényt, aztán lefordult a töltés-
ről, maga után rántva az első kocsit,
köztük egy hálókocsit is. A moz-
donyvezető és fűtő súlyosan, a háló-

kocsi utasai mindannyian könnyebben
sebesültek meg. A nagyobb arányú
szerencsétlenséget a vonat lassu előre-
haladása akadályozta meg.

Milánó, július 15. A hatósági viz-
sgálat megállapította, hogy a Szent-
Gotthárd-expressz kisiklását bűnös ke-
zek idézték fel. Megállapítást nyert,
hogy a vonalon többszáz méteren el-
mozdították a talpfákat s így a meg-

lazított sikeken a vonatnak ki kellett
siklania. Ha a kanyarulat miatt az ex-
pressz mozdonyvezetője le nem csök-
kenti a sebességet, példátlanul nagy-
szabásu emberáldozatot követelt volna
a katasztrófa. A merénylet elköveté-
sével gyanúsított terroristák kézre-
kerítésére nagyarányú nyomozást tet-
tek folyamatba.

**Oprea temesvári kamarai elnök ellen
gyilkosság kísérlete címén emelt vádat
az ügyészség**

**A temesvári törvényszék vádpanácsa elrendelte Oprea újbóli letartóztatását.
Cosma Aurel lemondott a temesvári liberális párttagozat elnökségéről**

Timisoara—Temesvár, július 15.
Szombat óta a Bánát egész közön-
sége annak a drámai öngyilkossági és
gyilkossági kísérletnek hatása alatt
áll, amely a temesvári törvényszéken
történt a Timisiana Bank ismeretes
bűnyégének tárgyalásán. A Timisiana
Bank bukásával kapcsolatban ugyan-
is régen megindult többrendbeli bü-
nyügyi eljárás a bank egyes vezetői el-
len és ezeknek az eljárásoknak során
többek között az ügyészség vád alá
helyezési indítványt adott be Oprea
János jelenlegi kereskedelmi és ipar-
kamarai elnök, a bank volt igazgatója
ellen is. Az ügyészség által emelt vád
olyan súlyos argumentumokat produ-
kált Oprea, valamint Arzenovici Gyula,
a temesvári tőzsde jelenlegi kor-
mánybiztosa ellen, hogy a törvényszék
a fennfoglalt látszó családi, sikkasztás
és hűtlen kezelés miatt elrendelte
mindkét vádlott letartóztatását. A vád
tanács ülésén a két vádlott közül csak
Oprea volt jelen és ő került a hirtelen
kialakult dráma középpontjába.

milyen mérget vett be, azt felelte,
hogy maga sem tudja. Annyit tud
csak, hogy otthon állatok kiirtására
szolgált.

A hatóság megvizsgálta a revolv-
ert, melyet Oprea a törvényszéki elnöknek
szegzett. Megállapították, hogy az öt-
lővetű Browning-pisztoly azért nem
szült el azokban a pillanatokban, ami-
kor mindenki szemeláttára az elnök-
nek szegte Oprea, mert nagy izgal-
mában elfelejtette a biztosítékot félre-
tolni.

Timisoara—Temesvár, július 15.
Oprea revolveres merényletének ügyét
ma tárgyalta a temesvári törvényszék
Athanasiu-tanácsa. Az ügyészség meg-
jelent Oprea betegágyánál s kihall-
gatta őt a revolveres incidens ügyé-
ben. A vádpanács ülésén az ügyész

gyilkosság kísérlete címén emelt vádat
az életveszélyen túllevő Oprea ellen s
a törvényszék, tekintettel az újabb
bűnselekmény súlyos voltára, elren-
delte Oprea újból való letartóztatását,
helyt adva az ügyész indítványának.
A védők, névszerint Bárdosi, dr. Ha-
tiegan Emil és Costachescu azzal ér-
veltek, hogy Oprea, amikor a mérget
kiitta, már nem volt beszámítható
állapotban. Ennek ellenére a törvény-
szék az ügyész vádindítványának
adott helyet s megerősítette Oprea
letartóztatását. Egyes temesvári ver-
zők szerint Oprea bűnyügyét a kolozsvá-
ri törvényszék fogja tárgyalni.

Cosma Aurel dr., a Timisiana Bank
volt elnöke ma beadta lemondását a
temesvári liberális párttagozat elnöki
tiszttségéről.

**A cseh, svéd, lengyel, dán kormányok
megfogalmazták válaszaikat Briand
memorandumára**

A válaszok többé-kevésbé helyesídeők

Prága, július 15. A cseh kormány
tegnap délelőtt adta át válaszigjegyzékét
Briand emlékiratára a francia követ-
nek. A jegyzékét még a délután folya-
mán repülőposta útján továbbították a
francia fővárosba. Beavatott helyről
származó közlés szerint a jegyzék szö-
vegét a francia kormánnyal egyetér-
tésben a legközelebbi napokban nyil-
vánosságra fogják hozni.

szerv és főtítkárság felállítását és el-
lene van az új szankcióknak is, ame-
lyek nemhogy növelnék, de még ki-
sebbíthetik a nemzetek biztonságát.

**A huszadik század há-
zaséletének válságai**

Gr. Herman Koysorling
Könyv a házasságról
Biztos utmutató mindenki számára a
házasság mai válságában

MUTATÓ A TARTALOMBÓL: A há-
zasság keletkezése. A rangházasság. Há-
zasság és proletarizálódás. Polgári háza-
ság (Jakob Wassermann). A jövő háza-
sága. A házasság, mint közösségi feladat.
A szerelem mint művészet. A házasság
mint bilincs. Házasság és önfeladás. A
házasság mint szentség stb. stb.

A hatalmas 400 nagy oldalas mű rend-
kívül olcsó ára
109.— lej
és portóköltése

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Kopenhága, július 15. A Briand
emlékiratára adott dán válasz helyesli
Briand elgondolását, de ellenzi állandó

Hirdessen az Uj Keletben

Építkezés miatt!!

Teljes áruaktáramat
mélyen leszállított
árban kiárusítom

Hoffmann

cipőáruház
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19.
Telefon: 11-05

kibor

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12.
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A temesvári tanács tagjainak tiltakozása az antiszemita agitáció miatt. Temesvárról jelentik: Az elmúlt hétfőn alakult meg Temesvár tanácsa, amelyen dr. Nobel Sándor az alábbi nyilatkozatot tette: Rothbart Jakab tanácsnok elvtársam, valamint az én nevemben is, akik Temesvár városának zsidó nemzetiségű és vallású polgárait képviseljük, tisztelettel jelentem be a következőket: A zsidóság lojalitással viseltetik a trónnal, az országgal és Temesvár városával szemben és ezáltal külön is indítatva érzem magam kiemelni, hogy ehhez a földhöz, ahol most élünk, több mint két évszázad köt bennünket. Mert ideköntnek minket elhunyt elődeink, akik a Bánát földjében alusszák örök álmukat és gyermekeink is, akik itt, ezen a földön akarnak élni, jövőt és egzisztenciát alapítani. Nem vagyunk tehát sem idegenek, sem megürittek ebben a városban, mert hozott áldozatainkkal és munkánkkal az elsők közé tartozunk, akik a város jólétén fáradoznak. Joggal tarthatunk ilyenformán számot arra, hogy ebben a városban a zsidóság is élvezni fogja mindazokat a jogokat, amelyek megilletik a többséget és a többi kisebbségi testvéreinket. Az elmondottak után szomorú szívvel meg kell állapítanom, hogy az ország egyes részeiben lelketlen igazgatók uszítása a legnyomoruságosabb katasztrófa döntötték zsidó testvéreinket, akik földönfutók és hazátlanok lettek. Mi bánati zsidók a legerélyesebben emeljük fel tiltakozó szavunkat és reméljük, hogy ehhez a tiltakozáshoz csatlakozik a város románsága is, amely mindig a megértésről tett tanúságot.

Orvosi hír. Dr. Weinberger Zsigmond ortopéd szakorvos hazaérkezett és rendeléseit újra megkezdte (Strada Iuliu Maniu 26.).

Gummicsónakon tette meg a róma-tripolisi utat egy olasz kapitány. Rómából jelentik: Correntino kapitány, aki összehajtható gummicsónakon a róma-tripolisi utvonal megtételére indult, megérkezett szerencsésen a tuniszi Nabelbe.

Eljegyzések. Adler Luluka és Ordentlich Adolf Cluj jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Katz Helénke Sztmár és Rosmann Béla Dej (Borgóprund) jegyesek.

Grün Esztikét Dejről eljegyezte Mihály Ferenc Gherla. (Minden külön értesítés helyett.)

Egy csempészbanda tagja előtt egy olasz határőrt az olasz-francia határon. Milánóból jelentik: Véres incidens történt Arzo olasz határállomás közelében. Egy ismeretlen férfi, aki hölgytársaságban volt, agyonlőtt egy olasz határőrt, egy másik határőrt pedig súlyosan megsebesített, azután francia területre menekült. Azonnal bevezetett vizsgálat alapján az olasz rendőrség megállapította, hogy a gylkosságot egy szélhámos követte el, aki egyébként egy csempészbanda tagja is. Feltét azért követte el, hogy az olasz határt utlevél nélkül átléthesse. Ilyen irányú kísérletet több ízben tett sikertelenül s most a határőrök meggyilkolásával akarta tervét megvalósítani.

Bikszád gyógyfürdő! Erdély Karlsbadja, a hurutosok Mekkája, nyitva június 1-től. Ivó kura, inhalatórium. Hidrogén-szulfid. Szénsavas fürdők. Állandó fürdőorvos. Gyógy- és zenédíj nines. Napi pensio 240 lejtől. Rituális vendéglő. Vasut, posta, távirda helyben. A Bikszádi víz a legjobb égvényes konyhasós savanyuvíz. Borral, vagy gyümölcszörppel kellemes üdítő ital. Gyomorégést azonnal megszüntet, emésztést elősegít. Prospektust díjtalanul küld a fürdőigazgatóság: Baia-Bicsad, jud. Sátmar.

Olvasóinkhoz!

Amint egy hét előtt megjelent utolsó számunkban jeleztük, Erdély na gyobb lapjai nyomdai sztrájk miatt kénytelenek voltak egyelőre szüneteltetni megjelenésüket. A nyomdai munkásokkal folytatott tárgyalások ma délre eredményhez vezettek s így az Uj Kelet ma újra megjelenik.

Leégett a híres bécsi Rentz-cirkusz. Bécsből jelentik: A bécsi híres Rentz-cirkusz vasárnap hajnalban leégett. A monumentális épületben eddig ki nem derített okból tűz támadt, amely teljesen elhamvasztotta a cirkuszt. Az azonnal kivonult tűzoltóság önfeláldozó munkája eredménytelen maradt s inkább arra irányult, hogy a környékbeli veszélyeztetett házaktól távolítsák a tüzveszt. Az oltási munkák közben a cirkusz hatalmas kupolája menydörgésszerű robajjal zuhant le a nézőterre. Az anyagi kár igen nagy, emberéletben nem esett kár. Az óriási tűz a világvárosban nagy riadalmat okozott.

Szerencsétlenül járt turisták. Milánóból jelentik: Nyolc fiatalember, akik a Grigna-csúcsot akarták megmászni, a csúcs elérése előtt szerencsétlenül jártak. Egyikük megesusított és másik két társát magával rántotta a mélységbe. A negyedik fiatalember egy kiálló sziklához erősítette a mindannyiukat összefűző kötelet s így ötven könnyebb zúdítások árán megszabadultak a biztos haláltól. A három lezuhant fiatalember egy mély szakadékban halálát lelte.

Pythia Kolozsváron. A hírneves grafológus, aki Károly király hazatérését megjövendölte, Deák Ferenc uca 30. I. emelet régi lakásán lakik. Bukaresti utja előtt messze vidékről is rengetegen felkeresik.

Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszullétet szorulás fokozza, a természetes „Ferenc József” keserűvíz fájdalommentes szekürülést, kielégítő emésztést és kelő étvágyat hoz létre. Híres nőorvosok a legnagyobb elismerés hangján írják a valódi Ferenc József vizről, mert ez a kritikus korban is hosszabb időn át alkalmazható, anélkül, hogy kitűnő eredménye változnék. A Ferenc József keserűvíz kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Lehült a hőmérséklet Angliában. Londonból jelentik: Angliában hosszabb ideig tartó nagy meleg után a hőmérséklet alaposan lehült és sok helyen zivatarok és felhőszakadások voltak. London alacsonyabban fekvő negyedét ma éjjel ellepte a felhőszakadás árvize, úgy hogy tűzoltóknak kellett a szorongatott lakosságok segítségére sietniük. Yorkshiréből pusztító erejű jégesőket jelentenek.

Aviz — Értosítés

A „Gránicerul” vállalat autobusz járatai a következő időkben közlekednek:
1930 május hó 26-tól

Cluj—Bala-Mare—Ishet

Indul				Cursa	Érkezik			
I.	II.	III.	IV.		I.	II.	III.	IV.
6 ³⁰	14	—	—	Cluj	10 ³⁰	—	—	17 ³⁰
8 ³⁰	15 ³⁰	—	—	Gherla	8 ³⁰	—	—	15 ³⁰
9	16	—	—	Dej	7	—	—	14
10	17	—	—	Ileanda-Mare	8	—	—	15
11	18	—	—	Somcuta-Mare	6	—	—	13
12	19	14	5	Baia-Mare	5	18	10	12
—	—	15	6	Baia-Mare	—	17	9	—
—	—	16	7	Seini	—	16	8	—
—	—	17	8	Negresti	—	15	7	—
—	—	18	9	Câmpulung	—	14	6	—
—	—	19	—	Sighet	—	—	—	—

Érkezik

Cluj—Dej—Bistrita

Indul			Cursa	Érkezik		
I.	III.	II.		I.	III.	II.
6	11	16	Cluj	10	15	18
7 ³⁰	12 ³⁰	17 ³⁰	Gherla	8 ³⁰	13 ³⁰	16 ³⁰
8	13	18	Dej	8	13	16
9	—	19	Beclean	7	—	15
10	—	20	Bistrita	6	—	14

Indulás a főpostától! Jegyek előre válthatók a Hotel Astoria, New-York, Central, Teva sylvanial Bistritza a Hotel Hoffmann, Szigeten a Hotel Korona portásainál. Kirándulásra alkalmas i autobuszok, valamint auto-taxik bármikor megrendelhetők irodánkban Kolozsvár, Piata Stefan Cel Mare 4. — Telefon 8—44.

Szilágyosomlyóban startolt és Hollywoodban világ-márka lett

Egy erdélyi zsidó fiu karrierje

Paszternák József. Huszonnyolc éves, Hollywood egyik kimagasló film rendezője, akinek néhány év óta van neve — igen jó neve — ebben a szakmában. A filmben gyorsan, villanás-szerűen emelkednek az emberek és a villanás fényében érdekes karakterek bontakoznak föl.

Ilyen Paszternák József pályafutása is. Hét évvel ezelőtt került ki Amerikába — Szilágyosomlyóról. Husz éves volt, minden vagyonra az a mimelő tehetség, amivel itt Erdélyben nem tudott mit kezdeni. Amikor kijött, persze nem várták szerződéssel. Nyomorgott és a nyomorgó idegennek első utja a világvárosban rendszerint a nagy vendéglők konyhájába vezet. Az éhes embert az ételszag viszi ide és a vágy, hogy megkeresse a szálláspénzt. Munka majdnem mindig akad, mert olyan nehéz ez a mesterség, annyira igénybe veszi az izmokat és idegeket, hogy sokáig senki nem bírja.

Paszternák Józsefnek valami különös szerencséje akadt a vendéglőben. Be kellett ugrania egy pincér szerepébe és ezt olyan kitűnően csinálta, hogy ebből a szerepből igazán csak egy másik ugrás volt főpincérnek lenni. Főpincérnek kitűnően bevált, szöpen keresett és egy napon letette a börtönléket. Kiment Hollywoodba. Itt már gyors tempóban emelkedett: kisebb, majd nagyobb szerepeket kapott, végül rendezett. Ma Joe Paszternak a legkitűnőbb nevek egyike. Nemesak úgynevezett társadalmi témákat rendeztetnek vele, hanem történeti filmeket is. „II. Lajos bajor király” című gigász filmet Paszternák József rendezte.

Aki néhány év előtt Szilágyosomlyóról indult világgá és ma mint világ-márkát említik.

A vérbaj új gyógykezelési módja

A vérbajnak bármely gyógykezelési módszerében megtaláljuk az arzén, s higány és a bismuth használatát.

Az injekciós rendszer azonban amely lett, hogy kényelmetlen nem is alkalmazható mindenki által, mert az injekciót csak orvos adhatja, ezzel a beteg időt veszít. Ezért az injekciós rendszernek hívei mind kevesebben lesznek, főként, mert bizonyítást nyert, hogy a legkomolyabb gyógykezelés történik a szájon keresztül bevett gyógyszerek alapján is. Hangsúlyozzuk, hogy a francia vegyész tudósoknak sikerült pasztillákban egyesíteni az összes jellegzetes gyógyszeralkatrészeket, amelyek közül egyiknek pontosan ugyanaz a sajátossága, mint a 006-os Salvarsan-nak.

Egy magyarizható meg a SIGMARGYL által elért eredmény, amely higány, arzén és bismuth-keverék és amely felülmúl minden gyógyszert, amelyet eddig a szájon át használtak. Minden csomaghoz mellékeljük a gyógykezelésre vonatkozó irodalmi munkánkat és az eddig elért eredmények kimutatását teljesen ingyen.

Egy hónapi gyógykezelésre szükséges egy üveg SIGMARGYL ára 390 lej és vásárolható az ország összes gyógyszer-táraitban és drogériáiban.

A SIGMARGYL központi irodája: Bukarest, Str. Principala Unita 14. szám alatt van.

Saját orvosa mondja hogy egyedül csak

„OLLA” a megbízható óvszer! Ne fogadjon el utánzatot!

Hirdessen az Uj Keletben

Cluj—Kolozs let tudósítóját lozsváron is zatiannu pártja. kizáratása óta teljes erővel portjának meg párt régi vezet szében Bratian de a párthivek kísérte George nek konkrét er eddig egységes liberális párt „vintillistákra” Bratianu Vintil kényszerült az és audienciát k kétségtelenül Bratianunak. A zérkara tovább jára helyezked nyos renddel sz tett volna az a szes párthivei ifjabbik Bratia

Tám A liberális p val fogadták G már csak azért lát néhány szer sem szerette. Il érthető, hogy vári zászlóbont jegyében zajlott gyar Színház te tötték a disszid A gyűlésen ma elnökölt, akit volt igazságú Valjean, Horia sártek el erdélyi berálisok közül dr. Miclea, dr. ifju liberálisok dens csoporthoz mon dr. Amos A szemita mozgalm vel tette ismert

A gyűlést dr. meg rövid beszéd Horia Furtuna, sok tartottak be szenvedélyes Horia Vintilát és berális párt vezé tak kéri lehetetl kok. Bratianu rajzoltak, amelly parasztpárti gy kozni. Végül Ge deit szözlásra. Ist kat, amelyek ő hogy harcot ke ellen.

G — Semmi egye dotta — minthog párt tradicionális egyik talpköve a együttműködés volt. Mi nem kép házásból hódolt Ófelségének, hantük, hogy az ura egy lojalis és fr nek segítségével szág érdekében n

Ezután nagy v új pártprogramo zetése alatt álló való együttműkö az országnak fel A gazdasági rest sabb előlételele szágban rend és Ehhez szükség v kintély, az autori amit viszont csak tes közigazgatás

Beszédében kit kérdésre is, amely is az összes ron együttes megegy

MÓRICZ ZSIGMO

Légy jó

50

(Eddigi Kapható az Uj K (Utánvétél

Bratianu George kibontotta Kolozsváron a disszidens liberális párt zászlóját

Cluj—Kolozsvár, július 15. (Az Uj Kelet tudósítójától). Vasárnap délelőtt Kolozsváron is zászlót bontott George Bratianu pártja. A liberális pártból való kizáratása óta az ifjú jassii professzor teljes erővel folytatja disszidens csoportjának megszervezését. A liberális párt régi vezérkara csaknem teljes egészében Bratianu Vintila mögött maradt, de a pártívek zöme nagy szimpátiával kísérte George Bratianu akcióját, amelynek konkrét eredménye az lett, hogy az addig egységes és vasfegyvelm alatt álló liberális párt ma két táborra oszlott: „vintilistákra” és „georgistákra”. Hogy Bratianu Vintila végül mégis behódolni kényszerült az új alkotmányos rendnek és audienciát kért az uralkodótól, abban kétségtelenül nagyrésze van George Bratianunak. A liberális párt régi vezérkara továbbra is a tagadást állapontjára helyezkedett volna az új alkotmányos renddel szemben, ha nem fenyegetett volna az a veszedelem, hogy az összes pártívei a kormányképesse lett ifjabbik Bratianuhoz pártolnak át.

Támadják Bratianu Vintilát

A liberális pártban nagy szimpátiával fogadták George Bratianu akcióját, már csak azért is, mert Bratianu Vintilát néhány személyes híven kívül senki sem szerette. Ilyen körülmények között érthető, hogy George Bratianu kolozsvári zászlóbontása a legteljesebb siker jegyében zajlott le. A kolozsvári Magyar Színház termék zsufolóság megtöltötték a disszidensek és az érdeklődők. A gyűlésen maga az ifjabbik Bratianu elnököt, akit útjára Istrate Micescu, volt igazságügyi miniszter, Vasilescu Valjean, Horia Furtuna és mások kísérték el erdélyi útjára. A kolozsvári liberálisok közül dr. Fabius, Xantopol, dr. Miclea, dr. Octavian Boeriu és az ifjú liberálisok esztakoloztak a disszidens csoporthoz. De ott láttuk a pódiumon dr. Amos Francus is, aki az antiszemita mozgalmakban való részvételével tette ismertté nevét.

A gyűlést dr. Stefan Fabius nyitotta meg rövid beszédben. Utána Valjean, Horia Furtuna, Istrate Micescu és mások tartottak beszédeket. Valamennyien szenvedélyes hangon támadták Bratianu Vintilát és Ducát. Különösen a liberális párt vezérével szemben bizonyultak kiérteklődésnek az összes szóno karok. Bratianu Vintiláról olyan portré rajzoltak, amellyel eddig csak nemzeti pártgyűléseken lehetett találkozni. Végül George Bratianu emlékeztet szövegre. Ismertette azokat az okokat, amelyek őt arra kényszerítették, hogy harcot kezdjen a régi vezetéség ellen.

George Bratianu beszéde

— Semmi egyebet nem tettem — mondotta — minthogy folytattam a liberális párt tradicionális politikáját, amelynek egyik talpköve a koronával való benső együttműködés és annak támogatása volt. Mi nem képmutatásból és érdekhajászásból hódoltunk be Károly király öfelségének, hanem azért, mert úgy éreztük, hogy az uralkodónak szüksége van egy lojális és frisserejű pártra, amelynek segítségével megvalósíthatja az ország érdekében nemes intencióit.

Ezután nagy vonalokban változott az új pártprogramot. Pénzügyi téren a vezetése alatt álló párt a külföldi tőkével való együttműködést kívánja, amelyre az ország gazdasági feltételül szüksége van. A gazdasági restauráció egyik legfontosabb előfeltétele azonban az, hogy az országban rend és nyugalom uralkodjék. Ehhez szükség van arra is, hogy a tekintély, az autoritás elve megerősödjék, amit viszont csak energikus, de becsületes közigazgatással lehet elérni.

A kisebbségi kérdés

Beszédeben kitért végül a kisebbségi kérdésre is, amelynek megoldását ő csak is az összes román politikai pártok együttes megegyezésével tartja keresztelhetőnek.

MÓRICZ ZSIGMOND

Légy jó mindhalálig
50— lej
(Eddigi ár 238— lej)
Kapható az UJ KELET könyvostályában
(Ujvárvénél 16— lej portó)

tülvihetőnek. Meg kell szünnie már egyszer annak az állapotnak, hogy a politikai pártok választási érdekekből tulli-citálják egymást a kisebbségeknek tett ígéretekben. A fennálló szerződések és

az alkotmány keretein belül egyenlő jogokat kell biztosítani az ország minden polgárának, fajra, felekezetre és származásra való tekintet nélkül.

Beszédét Károly király életével fejezte be.

Ezután dr. Fabius határozati javaslatot olvasott fel, amelyben a liberális párt töretlen hűségéről biztosítja Károly királyt és tiltakoznak az eddigi vezetőség szűklátókörű bankárpolitikája ellen.

KÖZGAZDASÁG

Kolozsvár kereskedői küldöttségileg kérték Moldovan tartományi igazgatót,

interveniáljon a pénzügyminiszternél hogy az adóárverések megszűnjenek és az adóhátralékokat december végéig lehessen részletekben kifizetni

Cluj—Kolozsvár, július 15. (Az Uj Kelet tudósítójától). Erdély kereskedelme és ipara hosszú esztendőket óta viv két-ségtelenn harcot az adóbehajtások ki-méletlen szisztemájával. Ebben a harcban ezrével hullottak el az egzisztenciák és az ipar és kereskedelem panaszára-datára minden újabb pénzügyminiszter-nek az volt a válasza, hogy még szoro-sabbban fogta az adóprést. De sohasem dolgozott olyan könyörtelenül, mint ezekben a hetekben, amikor az adófi-zetők a legkétségbeesettebb erőfeszítések-vel sem voltak képesek halasztást kap-niok nyomozató hátralékaik kifizetésére.

Kolozsváron a Széchenyi téren nap-után strázsekerekkel hordták ki egész üzletek portékáját. Siralmas árve-rések színhelye volt a Széchenyi tér. De-rék, igyekvő kereskedők és iparosok va-gyonkáját ütötték dobra. Az ajánlatte-vők csak gyéren jelentkeztek és így ne vetséges áron cseréltek gazdát komoly vagyonok. Olyan esekély összegetek vet tek be az árveréseken, hogy még az adó-tartozás összege sem gyűlt egybe a leg-alább tízszor annyi értéket kitevő árak elköttyavetyeléséből.

A kereskedelmi és ipari érdekképvise-letek, amelyek egyre nagyobb rémülettel látják ennek az adóháborúnak a pusztí-tását, napok óta minden fórumot végig-járnak, hogy a fenyegető veszedelmet el-háríthassák fejük fölül. Kedden délelőtt egy kereskedőkből és vendéglősökből

álló küldöttség kereste fel Moldovan tar-tományi igazgatót. A küldöttséget Ca-ciula, a Kereskedelmi és Iparkamara fő titkára vezette, aki rámutatott a hely-zet tarthatatlanságára. Kifejtette, hogy e kiméletlen adóbehajtás csak arra jó, hogy egzisztenciákat tegyen tönkre. Az államot is mérhetetlen károsodás éri, először azért, mert ezeken az árverése-ken az adótartozásoknak még tíz száza-léka sem gyűl be, legfőképpen pedig azért, mert az adóárverések egyszer és mindenkorra elpusztítják az adóalanyo-kat. A kereskedők nem azért nem fizet-nek, mert nem akarnak fizetni, hanem azért, mert képtelenek fizetni. Eppen ezért a küldöttség arra kérte a tartomá-nyi igazgatót, interveniáljon a pénzügy miniszternél, hogy a kereskedők adóhá-tralékaikat ez év végéig részletekben fizet-hessék ki.

Moldovan igazgató mindenben hono-rálta a küldöttség tárgyainak okfejtéseit és megígérte, hogy sürgősen interveniál ni fog ebben az irányban a pénzügyi-miniszternél.

A küldöttség vendéglős tagjai rámu-tattak arra, hogy érdekképviseletük köz benjárására ők megkapták ugyan ezt a részletfizetési kedvezményt, de a pén-zügyigazgatóság nem veszi figyelembe a pénzügyminisztérium idevonatkozó ren-delkezését. A tartományi igazgató meg-ígérte, hogy ebben az ügyben külön is interveniálni fog a pénzügyminiszternél.

Export-import

Goldberger Albert-cég, Berlin—Ploetzense, Riedmann's Privatweg 56—57, érdeklődik a román mezőgaz-dasági termények iránt és különös-képpen: kendermag, napraforgó, ten-geri és dió. Ilyen terményeket consi-gnatioba venne.

Egy komoly firenzei (Olaszország) cég román export cégek képviseletét keresi a következő cikkekre: friss vá-gott husok, disznóhus, leölt baromfi, tojás, gyapju minden formában, gyap-jurongyok, disznószőr, lószőr, belek, tollu, paszuly, lencse, borsó, repace, len-mag, kendermag, mustármag, tökmag, bittumok, diók, ásványolajok, nyers-réz, metilalkohol, borostyánkő, hordó-dongák.

Információkkal szolgál: „La Com-missionaria” Bucuresti, Calea Raho-vei 62.

A lengyel cégekkel kereskedelmi összeköttetést létesíteni szándékozó ró-mán cégek figyelmébe ajánljuk, hogy a varsói kereskedő egyesület ilyen irányban készségesen áll az érdekeltek rendelkezésére. Érdeklődők megkeresé-seiket a következő címhez intézzék: Zrzeszenie Polkisch Przedstwicielei Handlowich przy Stowarzyszenin Kupcow Polskich Warszawa, Ul. Szkolna 10.

Lanyhulás a gabona világpiacán. Newyorkból jelentik: A napokban je-lentek meg a sajtóban az idei termés-ről szóló hozzávetőleges jelentések. Ezek szerint az Unió ezidei buzaater-mése 811 millió buskel lesz, szemben a tavalyi termékkel, amely 805 millió buskel volt. Sokkal nagyobb a kana-dai terméstöbblet, ahol 400 millió bus-helre számítanak, vagyis 100 millióval többre, mint tavaly. E hírek és becs-

lések következtében az amerikai tőzs-déken nagyon lanyha tendencia mu-tatkozott. A nagy besz az Egyesült Államokban politikai következmények kel fog járni. A kormány ugyanis a gabonaárak támogatására nagy össze-get adott, amelyekre a mai körülmények között elveszhetnek kell tekin-teni. A farmerek elégedetlensége tető-fokra hágott.

Válságban a nyersselyem-piac. Pá-risból jelentik: Az egész világ vá-sárlóerejének gyöngülése a selyem-piacon nagyon is érezhetővé vált. Ezt a válságot főleg a műselyem-gyártás nagy haladása idézte elő. A nyers-selyem visszaesése 1928-ban kezdődött és 1930-ban érte el a tetőpontját. Jel-lelőző a nyersselyem krízisére, hogy míg 1929 első félévében ezt az árut 5.55 dollárral jegyezték, most a nyers-selyem kurzuza 2.80 dollárra esett. Vagyis a nyersselyem ára most körül-belül a fele annak, ami tavaly volt. Hír szerint a selyemgyárosok és a gabótermelők konferenciára gyűlnek össze az árak megszilárdítása céljából. A nyersselyem árának visszaesése azonban ki fog hatni a műselyem-iparra is, amely nem kevésbé küzd a válsággal.

Inog a nyersacél-kartell. Berlinből jelentik: Mint ismeretes, a nyersacél-kartell elhatározta, hogy számos or-szágon szakmai szindikátusokat lép-tet életbe. E szindikátusok megszerve-zése azonban a kartell tagjainak lany-ha magatartásán meghiúsult. A tröszt tehát az árúértékesítésnek más formá-jára tért át: féláru és formavás érté-kesítő szerveket állít föl különböző or-szágok centrumaiban. Julius tizedike óta egyébként a kartell szabadbá tette a durva-pléh és a szalag-vas elárusítá-sát. Erre egyébként a kartell azért határozta el magát, mert a belga ipar a rászó kvótának fölemelését követel-te. Minthogy nagy mennyiségekről

volt szó, a francia, német és egy része a belga termelőknek ellenezte ezt a kívánságot. Másrészt attól kellett tar-tani, hogy a belga csoport abban az esetben, ha kívánságát nem teljesítik, kilép a kartellból, ezért tehát az emli-tett cikket teljesen szabadbá tették. A nemzetközi nyersacél-kartell egyé-bként nem tud kellőképp szervezkedni, mert tagjai a rossz gazdasági kon-junktúra következtében az árut, tekin-tet nélkül a kartell-megállapodásokra, egyre-másra piacra dobják.

A Franco-Román 15 millióra emel-te fel alaptőkét. Junius 22-én, vasár-nap két közgyűlést tartott a bukaresti Franco-Román Biztosító Társaság, mindkettőt Constantin Argetoianu, volt miniszter elnöklötte alatt. A rendkívüli közgyűlés az eddigi 9 millió alaptőkét 15 millióra emelte fel a társaság jelen-legi részvényeseinek jegyzésével. A rendes közgyűlés elfogadta a társaság 1929. évi mérlegét és veszteség-nye-reség számláját, amelyek világosan mutatják az intézet kilenc éves fenn-állása óta elért szép eredményeket. Az intézet zárszámadását Constantin Argetoianu elnök olvasta fel. A tár-saság eszerint az 1929. évben Lei 735.885.49 tisztá jövedelmet ért el. Az életbiztosítási ágban 11.248 biztosított-ja volt az intézetnek, akik összesen Lei 536.489.271 biztosított tőkét kép-viselnek. Az 1929. évben inkasszált díjak Lei 55.395.286 összeget tettek ki, míg a likvidált és kifizetett károk összege Lei 120.465.996 volt. Az élet-biztosítások tartaléka 1929. december 31-én Lei 82.010.741 volt, a társaság ingatlanainak értéke pedig 38.381.783 lej tett ki. A társaság a leghatalma-sabb külföldi viszontbiztosító intéze-tekkel dolgozik, élükön a „Münchener Rückversicherungsgesellschaft”-tal, a mely Európa egyik legnagyobb vi-szontbiztosító intézete.

Ford Olaszországban is terjeszkedik. Milánóból jelentik: A Ford Motor Company igazgatósága elhatározta, hogy munkaközösségbe lép az Isotta Fraschini automobilgyárral, hogy ilyen módon is piacot szerezzen a Ford-gyártmányoknak. Az üzleti tranz akcióban jelentős részt vesz a Banca Commerciale Italiana. Az új Ford-gyá-rat Milánó közelében építik. Az épít-kezést kilenc hónapra tervezték. Ezen idő után megkezdik a legújabb, 1930-as Ford-típusú gépek gyártását. Az olasz Ford-koecik ára 15.000 lira lesz.

Újabb nagypari alakítások Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: A Turkovits-bankház segítségével élesztő gyárat létesítenek Belgrádban. Az ala-pítók, K. M. Schonda és dr. Guido Mayer, a gyárat az év végén már üzembe is fogják helyezni. — Herce-govina alsó területeinek villamosítása — amelyről az Uj Kelet már megem-lékeztet — a megvalósulás stádiu-mába lépett. A kormány az Albachari-cégnek adta ki a koncessziót. A beru-házási tőke 25 millió dollár, amelyet 30 millióra fognak felemelni. Német cégek nagy érdeklődést mutatnak az alapítás iránt és azt hiszik, hogy rö-videsen fel fogják emelni a 25 millió dinárt 30 millióra.

Pályázat

„muszaf” előimádkozói állásra

A Targu-muresi izr. hitközség kiségitő imaháza a nagy ünnepekre egy jóhangu „muszaf” előimádkozót keres. Ajánlatok a fenti hitközség címére (Str. Gen. Gri-gorescu 22.) küldendők augusztus 10-ig. Targu-Mures, 1930 július hó 7.

Templomgondnokság

Pályázat

A tincai ort. izr. hitközség a legköze-lebb betöltendő kerületi rabbi állásra pályázatot hirdet. Szabályszerűen ké-pesített, 40 éven alóli rabbi urak sze-veskedjenek családi állapotot, eddigi működést és képesítést igazoló okmá-nyokkal felszerelt pályázati kérvényei-keket folyó év július hó végéig a hitkö-zség elnökségéhez beküldeni. A megvá-lasztandó rabbinak a rabbi állással járó teendőkon kívül kötelessége a közép-foku hitoktatás ellátása is. Javadalma-zás megegyezés szerint. Utiköltéség csak a meghívottnak fog megtérítetni.

Stern Béla s. k. hitk. elnök.

Saját orvosa mondja hogy egyedül csak "OLLA" a megbízható óvszer! Ne fogadjon el utánzatot!

ZSIDÓ KÖZÉLET

Augusztus 15-ig folytatni lehet a sékeiakciót

Csak 1930 telén 51 össze a 17. világkongresszus

Miután az Exekutive úgy döntött, hogy a világkongresszust csak 1930 telén hívja össze és ennek megfelelően a sékelszámolás határidejét is elhalasztotta, a Zsidó Nemzeti Szövetség országos sékelbiztossága a maga hatáskörében úgy döntött, hogy az eredmény érdekében a július 15-re kitűzött végleges elszámolási határidőt augusztus 15-ig meghosszabbítja. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ott, ahol az akciót már befejezték és újabb sékelfizetők semmiképpen sem nyerhetők meg, további egy hónappal elhalasszák a begyűlt összeg beküldését. Londonnak most égetően szüksége van a pénzre és azt senki önkényesen nem tarthatja vissza. A négyheti haladék arra szolgáljon, hogy azok a helyeken, ahol — bármilyen okból — az akciót még nem végezték el kellő módon, pótolni lehessen az elmulasztottakat. A még rendelkezésre álló 4 hét alatt minden egyes cionista vegyen aktív részt az akcióban és egyetlen lehetőséget se mulasszon el újabb sékelfizetők megnyerésére. Ha mindenki megteszi a kötelességét, az eredmény olyan lesz, amilyennek lennie kell.

A mai nappal megkezdjük a Szövetséghez eddig beküldött eredmények közlését az elszámolások beérkezésének sorrendjében. Zárjelben a tavalyi eredményt közöljük.

Tövis 9 (15), Magyarigen 2 (1), Apáti 10 (—), Arkos 2 (—), Körösbökény 2 (—), Kisháza 1 (—), Les 1 (—), Alsóferneze 4 (—), Barót 8 (8), Karánsebes 33 (36), Biharlonka 3 (3), Ökrös 6 (8), Topánfalva 6 (—), Mezőhaj 2 (4), Cseke 33 (—), Fugyivásárhely 10 (10), Gyergyóbékás 8 (12), Uzon 3 (3), Hosszvaszó 2 (4), Dézna 4 (—), Jobbágytelke 6 (—), Misztófalva 1 (—), Alsólugos 1 (—), Nagyböröznó 3 (—), Nagyselyk 2 (2), Gyergyóholló 10 (—), Borza 6 (—), Kislva 1 (—), Alsóvisó 1 (—), Kémer 18 (—), Pereszény 106 (98), Apahida 20 (13), Erdőszentgyörgy 20 (25), Bánffyhyunad 50 (43), Bihar 12 (11), Sárközujlak 2 (5), Buziás 10 (—), Bogdand 6 (3), Szamosudvarhely 5 (3), Nyárádkarácsony 3 (—), Tasnád 5 (14), Beszterce 175 (82), Kisfalota 28 (30), Palotailva 6 (6), Doboka 3 (3), Dobrá 4 (—), Mezőzám 16 (10), Déva 185 (179), Székelykeresztúr 3 (—), Borossebes 2 (—), Hátszeg 212 (197), Etéd 2 (—).

Első kimutatásunk végösszege tehát 1046 sékel a tavalyi 828 sékellel szemben. Azok a helyek, ahol jobb az ideai eredmény, azt bizonyítják, hogy a gazdasági krízis ellenére is lehet növelni a sékelek számát, ha az akciót lelkiismeretesen, házról-házra járva, energikusan vezetik le.

Színház — Művészet

A Magyar Színház Irodájának közleményei:

Hazajöttek a színészek

A nyári pótidény első előadása holnap este: **ALVINCI HUSZÁROK LESZÁLLITOTTÁK AZ ESTI HELYÁRAKAT IS**

A Magyar Színház tájéka megélénkült. Zsibongás van mindenfelé. Nyári vándorutjukról hazajöttek a színészek és pár heti pótidényt fognak tartani. Ez a rövid pótidény változatosabb és gazdagabb műsora lesz, mint a legelőn kebb téli idény. Pár hét alatt öt új operettet fognak bemutatni: Alvinci huszárok, Viktoria, Meluzina, Huszár-fogás, Lehullott a rezgő nyárfa.

Hogy mindenkinek módja legyen megnézni ezeket az ujdonságokat, az

igazgatóság az egész idényre lényegesen leszállította a helyárakat.

Egy ötszemélyes páholy ára: 250 lej. A legdrágább zsölyének az első sorban is csak 100 lej. És ilyen arányban vannak leszállítva a többi jegyek árai is. Nagyon vonzóan, nagyon jól fog mulatni a közönség.

Az idény megnyitó előadása esütörtökön este 9 órakor lesz.

Az „Alvinci huszárok“-at fogják bemutatni, ezt a szenzációs, ragyogó operette-ujdonságot, amelynél szebb, jobb, mulatságosabb operettet 10 év óta nem adtak. Az Alvinci huszárok főszereplői: Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Solthy György, Ihász Aladár, Tompa Béla, Réthely Ödön, Leővey Leó, Selmezy Mihály.

Az Alvinci huszárok négy egymástáni estén: esütörtök, péntek, szombat és vasárnap este kerül színpadra a színház pénztára mind a négy estére árusítja a jegyeket.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Csütörtökön, július 17-én este 9 órakor a nyári pótidény ünnepi megnyitó előadása: Alvinci huszárok. (A nyári vándorutról hazatérő kolozsvári színészek első előadása. Operette-ujdonság, először! A budapesti Király-színház bombasikerű ujdonsága! Évek óta a legszenzációsabb operette-siker! Új, olesó, nyári helyárakkal: Páholy 250 lej, zsölyeszékek 100, 90 80 lej stb. Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Solthy György, Ihász Aladár, Tompa Béla, Réthely Ödön, Leővey Leó, T. Pogány Janka, Selmezy Mihály, Nemes Manci főlépésével. Sorozatszám 323. sz.) Pénteken este 9 órakor: Alvinci huszárok. (Ujdonság, 2-odszor. Sorozatszám 324.) Szombaton este 9 órakor: Alvinci huszárok. (Operette-ujdonság, 3-adszor. Sorozatszám 325.) Vasárnap este 9 órakor: Alvinci huszárok. (Operette-ujdonság, 4-ed-szer. Sorozatszám 326.)

Az „Alvinci huszárok“ összes előadásaira már most árusítja a pénztár a jegyeket.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szerdán 3, 5, 7 és 9 órakor világsszenzáció: Egy színészről szerelmek. (Première! Főszereplők: Pola Negri, Lukács Pál és Nils Asthor. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Csütörtökön csak 3, 5 és 7 órakor: Egy színészről szerelmek. (Főszerepekben: Pola Negri, Lukács Pál és Nils Asthor. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Pénteken csak 3, 5 és 7 órakor: Egy színészről szerelmek. (A főszerepekben: Pola Negri, Lukács Pál és Nils Asthor. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Szombaton 3, 5 és 7 órakor: Az ideai évad legszenzációsabb hangos filmsikere: Hajrá utána! („Szőkik a vöm“ hangos zenélő, éneklő, de

nem beszélő filmregény 10 felvonásban. A főszerepekben: Dina Gralla, Szőke Szakál, Harry Halm és Paul Körbiger. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Szombaton éjjeli előadás 11 órakor Kolozsváron utoljára: Egy színészről szerelmek. (A főszerepekben: Pola Negri, Lukács Pál és Nils Asthor. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné 15 és 10 lejes helyárakkal.

Vasárnap csak 3, 5 és 7 órakor: Hajrá utána! („Szőkik a vöm“ hangos, zenélő, éneklő, de nem beszélő film változata. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Hétfőn csak 3, 5 és 7 órakor: Hajrá utána! Helyárak: 20 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

SZERDA, JULIUS 15

Bukarest 17: Zenekari hangverseny 18.10: Dalest. 18.45: Beszélőújság. 19: Gramofon. 19.40: Rádiógyetem. 20: Mozart: Vonósnyegyes. 20.30: Felolvasás. 20.45: Dalest. 21.15: Zongorahang verseny. 21.45: Beszélőújság.

Budapest. 9.15: A m. kir. Országos Tiszti Kaszinó zenekarának hangversenye. Strausz: Egyiptomi induló. Császár-keringő. Gounod. A zamorai sár — ábránd. Weber: Felhívás keringőre Scassola: Britannicus — nyitány. Dostal: Tempo! tempo! — egyveleg. Amadei: Juvano — szerenád. Hall: Szeleknása — keringő. Padilla: Szerenád. Suppe: Pajkos diákok nyitány. 9.30: Hírek. 12 Déli harangszó az Egyetemi Templomból. Időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 3.30: Morse tanfolyam. 4.10: Sz. Thoma Mária novellái. Kis fiam mellénye. Három kutyahistória. Felolvasás a szerző. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Geguss Dániel ny. főkapitányhelyettes előadása: „A magyar gyermekvédelem“. 5.30: Egy óra könnyű zene. 6.35: Gramofonhangverseny. 7.50: Kabaré előadás a Terézkerületi Színpad együttesével. Rendező Salamon Béla. Utána Lóversenyeredmények. 9.45: A m. kir. 1. honvédelmi miniszter zenekarának hangversenye az Angolparkból. 10.40: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 10.50: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye a Royal-szállóból.

Bécs. 21.10: Zongora hangy. Utána zenekari hangverseny.

Berlin. 21: Vidám est. Utána gramofon. 22.50—24: Cigányzene Budapestről.

Breslau. 19.30: Katonazenekar.

Hamburg. 20: Zenekari hangverseny. 21: Tánccok, dalok, szerenádok. 22.50: Kávéházi zene.

Köln. 20: Kamara zene.

Lipsc. 19.30: Szimfonikus hangverseny. 21.25: Grieg-est. 22.15: Keller Gotfried emlékestje.

Stuttgart. 20.35: Angol hangverseny. Varsó. 20.15: Szólisták hangy. 23: Táncczene.

Csütörtök, július 17

Bucarest. 17. Rádiózenekar. 18.30: Felolvasás. 18.45: Hírek. 19: Gramofon. 19.20: Sakk. 19.40: Rádiógyetem. 20: Opera.

Budapest. 9.15: A rádió házikvarteteje. 9.30: Hírek.

12.00: Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés.

12.05: Eugen Stepat orosz balalajka zenekarának hangversenye. Stepat: Volga induló. Jermák: Ballada. Aludt gyermekem. Orosz melódiák, Gyönyörű hold, Elválás, Kazanka, Ha nem kedvez az élet — orosz dal. Stepat—Seres Ha maga szeret. Ach matuska — vigdal.

12.25: Hírek.

1.00: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés.

2.30: Hírek.

4.00: Rádió Szabad Egyetem. Gramofonlemez. Liszt: XII. rapszódia, XI. rapszódia. Lasz Gallner Zoltán mernök: „A villamosáram a mindennapi életben“. Gramonlemez. Liszt: Erdőszon-gás: Szerelmi álom. Fantázia és fuga költemények Előadja Gárdos Kornélia.

5.20: Magyar Imre novellái: Leánykérés: egy szálfehér rózsza: Zsuzsika bálba megy.

5.45: A m. kir. Országos Tiszti Kaszinó szalonzenekarának hangversenye. Kéler Béla: Vigjáték nyitány. Micheli: Induló. Waldteufel: Espana — keringő. Moszkovszky: Spanyol táncok. Drever: Te vagy a kincsem — tangó. Bizet: Carmen — ábránd. Waldteufel: Egy nap Szevillában — keringő. Micheli: Valencia — Paso doble. Iradier: La Paloma — szerenád.

7.00: Magyar művészek otthonában — Helyszíni közvetítés Zilahy Lajos rózsadombi villájából.

7.35: Rákosi Szió. Rákosi Jenő „A színház“ c. művét olvassa fel.

8.00: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

9.00: Tövélygi Elemér dr. felolvasása: „Enekművész akarok lenni“.

9.30: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Liszt: XIV. rapszódia. Bizet: II. L'Arlesienne-szvit. Weber: Oberon — nyitány. Berlioz: Rákózei induló.

E hangverseny szünetjében: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

11.00: Gramofonhangverseny. Goossens: Judit — balettzene. Blaauw: A zenélő óra. Thomas: Mignon — nyitány. Borodin: Polowetzer tanz. Német népdal: „S kommt ein Vogel geflogen“.

Leoncavallo: Bajazzók. Strauss: Salome — ária. Granados: Spanyol tánc.

Bécs: 20. Schumann: Költő-szerelem. 20.35: Dertis hangverseny.

Berlin: 20.30. Operetterészletek. Utána táncczene.

Breslau: 19. Gramofon. 22: Szórákóztató és táncczene.

Hamburg: 21.30. Néger egyházi dalok.

Köln: 20. Zenekari hangverseny.

Lipsc: 21.50. Bandonionzene.

Varsó: 20. Hangverseny.

Poznan: 20.30. Lengyel zene. 21.30: Közzene.

Milano: 20.30. Opera.

Róma: 21.02. Opera.

Prága: 20.30. Hegedűhangverseny. Dvorak, Frimml, Hubay, Schubert, Kreisler művei. 21: Fuvós zene.

Pozsony: 20. Táncczene.

Kassa: 19. Hegedűhangverseny.

Brünn: 20.50. Leoncavallo: A komédiások című operája.

Belgrád, Zágráb és Lubljana: Dalok és operettáriák.

Ósló: 19.30. Operett-dalok. 20.30: Zongorajáték. 21: Egy vak leány hangversenye. 22: Harmónikázás.

Toulouse: 19. Dalok. 20. Szimfonikus zenekar. 21: Részletek Massenét Herodeséből és Bizet Carmenjéből.

Pályázati hirdetmény

Az aradi zsidó hitközség a nyugdíjazás folytán megüresedett

főjegyzői állásra

pályázatot hirdet.

Megfelelő képességgel, kellő héber tudással és az állam nyelvét szóban és írásban bíró egyének pályázati kérvényeiket 1930. évi július hó 31-ig a hitközség előljáróságához nyújthatják be.

Az aradi zsidó hitközség előljárósága

Az első nagyszabású magyar nyelven megjelent cionista könyv

Megjelent!

Mindenkinek ismerni kell az ujkori zsidóság fejlődését

Adolf Böhm: A cionista mozgalom

A cionista irodalom standard műve

magyar nyelven

Évtizedek óta nem jelent meg magyar nyelven ilyen szézagpótló zsidó könyv. Tartalmazza a zsidó nemzeti mozgalom történetét Herzl haláláig

Ara 120 lej

Kapható az UJ KELET könyvostályában

(Az összeg előzetes beküldésénél 8— lej, utánvételes szállításnál 17— lej költség)

XIII EV
Cluj—K
július
5690 EV

Az Uj Kelet
és bánáti

Ölkéink u
forrás meg

Késiratokat
és megörzés

Către

Mar

Fața de
in întreaga
inaintea foru
blice, care, a
in rândurile

Dela crea
erație, umăr
fiind convins
tutorul popo
luptă a inser
pusă sistemel
de-arândul, a
ajungerea la
regim al lega

Acesta a
propovăduit
noi am avut
aceasta privi
rea național
și acțiunea e
realizeze prog
le a luat.

Dar, șiru
guvernului a
ale țării, n'au
ceana, Costan
ce-și făcea
rială a evreii
agitatorii ant
evreii, le-au
băgând graoz

Deputații
atenția guver
asupra datori
ciuda acestor
din partea gu
pretindem gu
vese întreaga
cât vagi prof
ba au luat p
de criza econ
nuri la ură i
mai bune, al
serupule, a c
ce nu s'a înr
rea acestor a
dezlănțuiri d
nici măcar ju
fi trebuit lu
rește, aceștia
stăvilii ura

Vedem ca
in ce tot ma
tății omenest
tima analiză
dueste și ordi

Evreimea
tem, care pr
nu înlătură
tațiunii. In o
mul de guver
tații și legal

In aceste
democrate ro
tisemite și s
protesta cu e
grav, bunul

In acelaș
tul ce izvores
lăsa izolată
pentru asigu

Poporul
nul are dator
nu-și va inde
aduce nenoro

Cluj, la 1.

COMITEU

Dr. Iosif Fiso